

Universitatea
Ștefan cel Mare
Suceava

Facultatea de Economie,
Administrație și Afaceri

TEZĂ DE DOCTORAT

DOMENIUL ECONOMIE

TURISMUL SUSTENABIL ȘI ECONOMIA VERDE: REALITĂȚI, PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI

REZUMAT

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC:

Prof.univ.dr. Carmen Eugenia NASTASE

DOCTORAND:

Maria VRÂNCEANU

(ORHEAN-VRÂNCEANU)

SUCEAVA, 2025

**UNIVERSITATEA „ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA
FACULTATEA DE ECONOMIE, ADMINISTRAȚIE ȘI AFACERI
Școala Doctorală de Științe Socio-Umane
Domeniul Economie**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**TURISMUL SUSTENABIL ȘI ECONOMIA VERDE:
REALITĂȚI, PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI**

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Carmen Eugenia NASTASE

Doctorand:

Maria VRÂNCEANU (ORHEAN-VRÂNCEANU)

Suceava

2025

CUPRINSUL REZUMATULUI TEZEI DE DOCTORAT

Cuprinsul tezei de doctorat.....	3
Cuvinte Cheie	7
Poziționarea epistemiologică a demersului științific.....	8
Introducere, scop, obiective și motivația cercetării	10
Prezentarea sintetică a capitolelor tezei de doctorat	15
Concluzii finale, contribuții proprii și direcții viitoare de cercetare ..	33
Bibliografie	39

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

Lista abrevierilor

Lista figurilor

Lista tabelelor

Poziționarea epistemologică a demersului științific

Introducere

1. Contextul, motivația și relevanța cercetării
2. Scopul, obiectivele și metodologia cercetării

CAPITOLUL I - DEZVOLTAREA DURABILĂ, SUSTENABILITATEA ȘI ECONOMIA VERDE – INTRODUCERE ȘI DELIMITĂRI CONCEPTUALE

- 1.1. Dezvoltarea durabilă în contextul eficienței economice**
 - 1.1.1. Conceptul de dezvoltare durabilă*
 - 1.1.2. Dezvoltarea durabilă și implicațiile ei economice*
- 1.2. Stadiul actual al cunoașterii privind sustenabilitatea**
 - 1.2.1. Sustenabilitatea – pilon al dezvoltării durabile*
 - 1.2.2. Dimensiuni și forme ale sustenabilității*
- 1.3. Economia verde – caracteristici și principii**
 - 1.3.1. Locul sustenabilității în procesul tranziției spre o economie verde*
 - 1.3.2. Esența economiei verzi. De ce este nevoie de economia verde?*
- 1.4. Dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și economia verde – catalizatori ai creșterii economice**

Concluzii

CAPITOLUL II - CADRUL EUROPEAN, NAȚIONAL ȘI LOCAL PRIVIND TRANZIȚIA CĂTRE UN TURISM SUSTENABIL, RESPONSABIL ȘI INTELIGENT PRIN ADOPTAREA PRINCIPIILOR ECONOMIEI VERZI

- 2.1. Cadrul european – Pactul Verde European, Strategia pentru turism sustenabil, Strategia UE pentru Biodiversitate 2030**
- 2.2. Cadrul național – Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, Planul Național de Acțiune pentru Mediu, Legea privind protecția mediului**

- 2.3. Cadrul local – *Programe locale de dezvoltare turistică, Campanii de conștientizare și educare, Realități, provocări și oportunități locale*
- 2.4. Conexiunea dintre Economia Verde și Turismul Sustenabil prin exemple practice de Interconectare

Concluzii

CAPITOLUL III – ATINGEREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ ȘI IMPLEMENTAREA AGENDEI 2030 PRIN VALORIFICAREA BENEFICIILOR TURISMULUI

- 3.1. Turismul ca motor al dezvoltării durabile – contribuția la realizarea ODD-urilor
- 3.2. Analiza progresului Indicelui SDG și a Principiului Leave-No-One-Behind în intervalul 2015-2023
- 3.3. România și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă – pași către un viitor sustenabil

Concluzii

CAPITOLUL IV - ANTREPRENORIAL INOVATIV PENTRU ECOTURISM ȘI TURISM VERDE

- 4.1. Turismul Verde – model de valorificare durabilă a resurselor turistice
- 4.1.1. *Impactul turismului asupra mediului*
 - 4.1.2. *Încurajarea modelelor de afaceri și a destinațiilor turistice verzi*
- 4.2. Antreprenoriatul și eco-inovarea – elemente vitale pentru industria turismului
- 4.2.1. *Antreprenoriatul inovativ și sustenabil în turism*
 - 4.2.2. *Strategii de turism inteligente și durabile*
- 4.3. Repere bibliometrice în conturarea universului turismului verde și al dezvoltării afacerilor durabile
- 4.3.1. *Scurtă incursiune în metoda analizei bibliometrice*
 - 4.3.2. *Analiza bibliometrică asupra cercetărilor din domeniul turismului verde și al afacerilor durabile*

Concluzii

CAPITOLUL V - CERCETARE APLICATIVĂ PRIVIND IMPLICAREA ANTREPRENORILOR ȘI STAKEHOLDERILOR DIN TURISM ÎN FACILITAREA TRANZIȚIEI CĂTRE O ECONOMIE VERDE ÎN BUCOVINA

5.1. Cercetarea cantitativă asupra antreprenorilor care își desfășoară activitatea în sectorul turistic din Bucovina

5.1.1. Instrumentul de cercetare cantitativă – Chestionarul

5.1.2. Eșantionarea și culegerea datelor

5.1.3. Prelucrarea datelor și analiza rezultatelor

5.1.4. Limite, discuții și rezultate ale cercetării cantitative

5.2. Cercetarea calitativă asupra stakeholderilor care își desfășoară activitatea în sectorul turistic din Bucovina

5.2.1. Instrumentul de cercetare calitativă – Interviu

5.2.2. Eșantionarea și culegerea datelor

5.2.3. Prelucrarea datelor și analiza rezultatelor

5.2.4. Limite, discuții și rezultate ale cercetării calitative

5.3. Analiza priorităților privind tranziția către o economie verde a turismului din Bucovina prin Metoda MoSCoW și Metoda Backcasting

5.3.1. Aplicarea metodei MoSCoW pentru prioritizarea acțiunilor în turismul sustenabil

5.3.2. Utilizarea metodei Backcasting pentru definirea unei viziuni sustenabile în turismul bucovinean

Concluzii

CAPITOLUL VI – DRUMUL CĂTRE SUSTENABILITATE ÎN TURISM – GHID PENTRU ANTREPRENORI DIN PERSPECTIVA ADOPTĂRII PRINCIPIILOR ECONOMIEI VERZI

6.1. Turismul sustenabil și economia verde: Realități, Oportunități și Provocări

6.2. De la conștientizare la acțiune: formarea antreprenorilor în turism pentru o economie verde sustenabilă

6.3. Ghid de bune practici antreprenoriale pentru adoptarea principiilor economiei verzi în sectorul turismului

6.4. Recomandări pentru stakeholderii și factorii de decizie în promovarea tranziției către un turism sustenabil, responsabil și inteligent

Concluzii

CONCLUZII GENERALE

CONTRIBUȚII PERSONALE

LIMITE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

- Anexa nr. 1** Opt pași în demersul către durabilitate
- Anexa nr. 2** Sinteza definițiilor pentru conceptul de Economie Verde
- Anexa nr. 3** Obiectivele de dezvoltare economică
- Anexa nr. 4** Harta celor mai verzi țări din lume
- Anexa nr. 5** Sinteza definițiilor pentru conceptul de Eco-inovare
- Anexa nr. 6** Analiză comparativă privind sursele de finanțare ale UE pentru turism în perioada 2021-2027 vs. 2014-2020
- Anexa nr. 7** Certificate recomandate pentru afacerile din turism
- Anexa nr. 8** Promovarea valorilor eco-friendly în turism
- Anexa nr. 9** Chestionar adresat antreprenorilor din turism
- Anexa nr. 10** Ghid de interviu adresat stakeholderilor locali
- Anexa nr. 11** Indicatori de performanță atinși în perioada 2021-2025

CUVINTE-CHEIE

Cuvintele cheie utilizate în cadrul lucrării sunt următoarele: *dezvoltare durabilă, sustenabilitate, economie verde, turism responsabil, model de afaceri, analiză bibliometrică, Pactul Verde European, turism sustenabil, ecoturism, eco-inovare, stakeholderi.*

POZIȚIONAREA EPISTEMOLOGICĂ A DEMERSULUI ȘTIINȚIFIC

Demersul științific întreprins în cadrul acestei cercetări își propune explorarea realităților organizaționale din sectorul turistic al regiunii Bucovina, având ca obiect central sustenabilitatea și integrarea principiilor economiei verzi în practicile curente ale companiilor din domeniu. Cercetarea este fundamentată pe o abordare empirică, având drept obiectiv principal investigarea fenomenelor direct observabile și colectarea de date primare relevante, prin aplicarea unor metode consacrate în cercetare, chestionarul și interviul. Studiul pornește de la o întrebare fundamentală de cercetare:

RQ1 – *Cum pot antreprenorii din turism să se adapteze la cerințele Pactului Verde European (Green Deal) și să adopte principiile economiei verzi pentru a practica un turism sustenabil?*

Pentru a răspunde la această întrebare s-au stabilit mai multe etape ale cercetării, și anume:

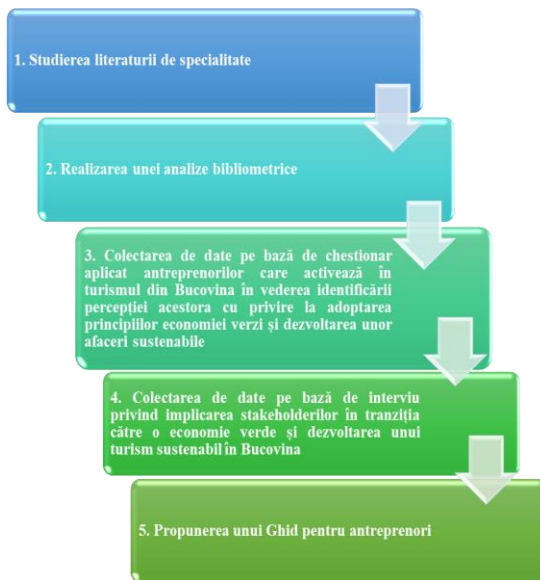

Figura nr. 1. Etapele cercetării

Sursa: Abordare proprie

Importanța și actualitatea subiectului de cercetare. În decursul ultimilor ani, interesul pentru conceptele legate de mediu și durabilitate au înregistrat o creștere semnificativă, economia verde devenind o prioritate la nivel mondial. Prin urmare, este important să ne concentrăm pe cercetarea și pe susținerea afacerilor durabile pentru a putea gestiona problemele de mediu și pentru a asigura un viitor durabil.

Actualitatea temei de cercetare este evidentă, ținând cont de provocările globale pe care le întâmpină atât sectorul turistic, cât și mediul înconjurător.

Apreciem că subiectul ales pentru cercetare este de actualitate, având în vedere interesul continuu manifestat de organisme internaționale, autoritățile naționale și instituțiile publice centrale. Acest aspect se concretizează în adoptarea diferitelor reglementări, acte normative și ordonanțe atât la nivel național, cât și internațional, precum și în studiile realizate de cercetători din toată lumea, inclusiv din România.

Importanța acestui studiu este dată de studierea literaturii de specialitate, precum și de colectarea, centralizarea și interpretarea rezultatelor chestionarelor și a interviurilor aplicate antreprenorilor din turism respectiv stakeholderilor care activează în turismul din Bucovina, pe a căror bază s-au putut formula observații și concluzii referitoare la fenomenul cercetat.

Pe parcursul redactării lucrării, am colectat date prin cercetări directe și indirecte, aplicând o varietate de tehnici tradiționale de cercetare, cum ar fi: observarea practică, evaluarea numerică, descriptivă și cronologică, studiul pe teren, interpretarea dinamică a fenomenelor, interviurile, sondajele, sinteza, metodele de comparație analitică, raționamentul logic, dar și ilustrarea vizuală și tabelară a surselor analizate.

Poziționarea epistemologică a demersului științific actual este legat de următoarele concepte: practicarea unui turism responsabil și sustenabil, tranziția către o economie verde, adoptarea principiilor economiei verzi, implicarea stakeholderilor în tranziția verde.

Totodată, demersul științific propus dorește a avea o finalitate practică, avându-se în vedere realizarea unui ghid care să eficientizeze practicile antreprenoriale din turismul bucovinean în ceea ce privește adoptarea principiilor economiei verzi și tranziția către practicarea unui turism sustenabil.

INTRODUCERE

Lucrarea de doctorat intitulată *Turismul sustenabil și economia verde: Realități, provocări și oportunități*, elaborată sub coordonarea științifică a doamnei profesor universitar doctor Carmen Eugenia Nastase, evidențiază, așa cum sugerează și titlul, importanța adaptării antreprenorilor și stakeholderilor care activează în turismul din Bucovina la principiile economiei verzi.

Am ales această temă deoarece considerăm că tranziția către o economie verde și dezvoltarea turismului sustenabil sunt esențiale pentru a face față provocărilor globale contemporane, precum degradarea mediului și necesitatea de a asigura bunăstarea generațiilor viitoare. Acest subiect ne oferă oportunitatea de a analiza modul în care practicile economice și turistice pot fi adaptate pentru a crea un echilibru între creșterea economică, protecția resurselor naturale și participarea activă a comunităților locale în procesele de dezvoltare sustenabilă.

Una dintre cele mai importante schimbări la nivel global a fost trecerea la o economie ecologică, bazată pe principii de dezvoltare sustenabilă, care includ diminuarea emisiilor de dioxid de carbon, utilizarea eficientă a resurselor naturale, stimularea surselor de energie regenerabilă și adoptarea unor metode sustenabile. Inițial susținut de organizațiile și specialiștii din domeniul protecției mediului, acest concept se extinde din ce în ce mai mult în sectorul afacerilor.

Modelele de afaceri sustenabile constituie o perspectivă ce integrează practici economice, sociale și ecologice responsabile, vizând generarea de valoare pe termen lung prin evaluarea impactului asupra mediului și comunităților în care operează. În acest cadru, eco-inovarea joacă un rol esențial, furnizând soluții inovatoare și durabile pentru fluxurile de activitate ale întreprinderilor.

Oamenii au capacitatea de a proteja, modifica sau distruge resursele naturale la scară mare. Autoritățile de reglementare se confruntă cu provocarea de a echilibra interesele economice și protecția vieții umane, fiind nevoite să ia decizii care pot fi influențate atât de factori obiectivi, cât și de presiuni politice, sociale sau economice. Ignorarea principiilor economice în procesul de reglementare poate duce la subestimarea impactului asupra vieții umane și la un nivel excesiv de poluare, generând efecte negative asupra mediului și bunăstării generale.

Tranziția către o economie verde va genera oportunități economice semnificative. „Înverzirea economiei” reprezintă un motor de creștere pentru România, un factor important în crearea de locuri de muncă de calitate și o strategie fundamentală pentru combaterea sărăciei.

Într-o perioadă caracterizată de disponibilitatea limitată a resurselor naturale, aplicarea principiilor economiei verzi poate aduce avantaje competitive și poate asigura stabilitatea în mod durabil a organizațiilor. Mai mult, dezvoltarea afacerilor sustenabile poate contribui la crearea unei imagini pozitive și a unui prestigiu crescut pentru companii. Consumatorii, tot mai informați despre provocările de mediu, preferă să susțină și să cumpere produse și servicii oferite de organizații responsabile, ceea ce poate întări relațiile cu clienții și aduce beneficii economice durabile.

Concluzia generală din acest domeniu în plină dezvoltare este că „ecologizarea” economiei noastre naționale nu este doar în curs de desfășurare, ci și că ar trebui să fie îndeplinită cu eforturi concentrate pentru a crește semnificativ atât investițiile de capital intelectual, cât și financiar.

Scopul și obiectivele cercetării

Considerăm că subiectul ales pentru studiu este relevant în prezent, deoarece este în centrul atenției constante a organizațiilor internaționale, autorităților naționale și instituțiilor guvernamentale centrale. Acest lucru este evidențiat prin acceptarea multiplelor acte normative și dispoziții la nivel național și internațional, dar și folosind cercetările realizate în diverse țări de pe glob, inclusiv în România.

Investigând și analizând această sferă, teza poate aduce contribuții semnificative și poate încuraja acțiuni practice pentru susținerea afacerilor durabile din sectorul turistic în contextul economiei verzi. Aspectele menționate anterior evidențiază necesitatea efectuării unei analize amănunțite, care să exploreze în profunzime sectorul turistic prin prisma adoptării principiilor economiei verzi.

Structura lucrării include atât un studiu teoretic și conceptual, cât și o analiză cantitativă și calitativă asupra adaptării structurilor de primire turistică din Bucovina la tranziția către o economie verde, analizată atât din perspectiva antreprenorilor din turism cât și din perspectiva stakeholderilor locali.

Obiectivele cercetării științifice pot fi împărțite în obiective teoretice și obiective empirice conform *Figurii nr. 2*.

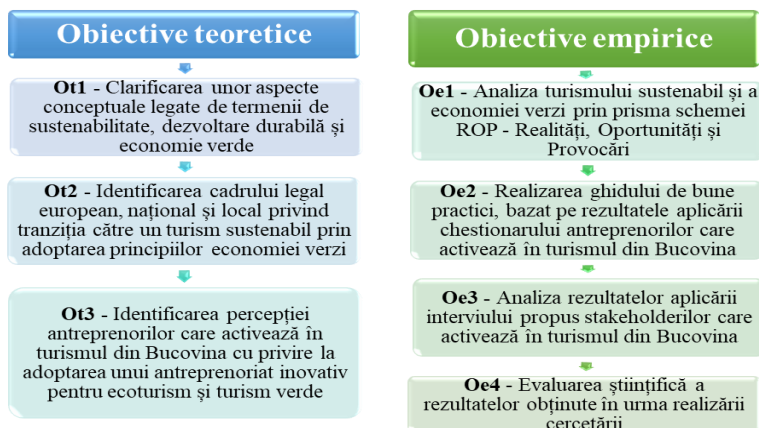

Figura nr. 2. Obiectivele cercetării științifice

Sursa: Abordare proprie

Elaborarea de ipoteze de cercetare este o componentă importantă a procesului de cercetare. Din această perspectivă, am construit, pe baza obiectivelor lucrării, cinci ipoteze de cercetare majore:

Ipoteza 1: O mare parte dintre antreprenorii care își desfășoară activitatea în sectorul turismului din Bucovina au un nivel mediu de cunoaștere cu privire la adoptarea principiilor economiei verzi și aplicarea acestora în afacerile lor.

Ipoteza 2: Majoritatea companiilor din Bucovina resimt o presiune din partea stakeholderilor în a-și ajusta strategia de afaceri în concordanță cu schimbările climatice și a le face mai sustenabile prin adoptarea principiilor economiei verzi.

Ipoteza 3: Mare parte dintre companiile care au participat la sondaj nu au o strategie bine definită pentru instruirea angajaților privind sustenabilitatea/eco-inovarea, iar ponderea celor care realizează astfel de activități este nesemnificativ.

Ipoteza 4: Principalele obstacole în implementarea eco-inovațiilor în companiile din turism se referă la: lipsa de fondurilor și a stimulentei pentru eco-inovare, lipsa partenerilor potriviți și rentabilitatea incertă a investiției.

Ipoteza 5: Majoritatea respondenților consideră ca fiind oportună și necesară existența unui ghid de bune practici antreprenoriale privind adoptarea principiilor economiei verzi în turism.

Metodologia de cercetare

Din punctul de vedere al metodologiei de cercetare, analiza cuprinde o metodă cantitativă, fundamentată pe administrarea unui chestionar, și o metodă calitativă, bazată pe realizarea de interviuri.

În această lucrare au fost examinate atât așteptările antreprenorilor din turism față de dezvoltarea și adoptarea principiilor economiei verzi și practicarea unui turism sustenabil (*Anexa nr. 9 Chestionar aplicat antreprenorilor care activează în sectorul turismului din Bucovina privind dezvoltarea și adoptarea principiilor economiei verzi și practicarea unui turism sustenabil*) cât și opiniile stakeholderilor care își desfășoară activitatea în sectorul turismului din Bucovina (*Anexa nr. 10 Ghid de interviu stakeholderi*).

În perioada lunilor septembrie - decembrie 2024 a fost efectuat sondajul în rândul antreprenorilor din Bucovina referitor la nivelul de conștientizare a noțiunii de economie verde și importanța acesteia în sectorul turismului și viața oamenilor. La cercetarea cantitativă au luat parte 300 de subiecți din rândul antreprenorilor care activează în sectorul turismului din Bucovina iar în cazul cercetării calitative au participat 15 respondenți din rândul stakeholderilor din turism.

Aria de cercetarea a fost regiunea Bucovina, o regiune recunoscută pentru potențialul turistic ridicat, situată în Nord-Est-ul României. Am ales să ne limităm doar la această regiune deoarece Bucovina constituie una dintre regiunile turistice de referință ale României, datorită resurselor naturale și antropice remarcabil de variate. Considerăm că Bucovina reprezintă o destinație turistică de mare interes, însă potențialul său nu este exploatat pe deplin la valoarea sa reală.

Metoda cantitativă a fost aplicată printr-o cercetare sistematică, utilizând un chestionar specific ca instrument de colectare a datelor, din care au fost obținute 282 de chestionare completate cu răspunsuri valide din totalul de 300 de chestionare distribuite.

Chestionarele au fost anonime pentru a asigura confidențialitatea și fiabilitatea datelor. În cele din urmă, 282 de respondenți care au completat chestionarele au fost incluși în analiza finală.

Metoda calitativă a fost utilizată prin aplicarea interviurilor realizate în perioada septembrie-decembrie 2024 iar acestea au avut loc în birourile instituțiilor, iar în anumite cazuri, au fost organizate întâlniri pentru discuții telefonice, prin e-mail sau online. Crearea ghidului de interviu (*Anexa nr. 10*),

s-a realizat pe baza unor întrebări documentate prin analiza cercetărilor efectuate pe acest subiect, dar și din experiența personală dobândită în cariera didactică personală, discuții cu persoane din domeniul turismului, călătorii, știri etc. Pentru analiza datelor am utilizat programele *Visual Paradigm* și *MAXQDA Analytics Pro*.

Am ales să realizăm această analiză a stakeholderilor din turismul bucovinean deoarece considerăm că inclusera unui număr extins de persoane în procesele participative la nivel comunitar prezintă avantaje semnificative, cum ar fi o înțelegere mai detaliată a contextului comunitar și stimularea generării unui spectru mai larg de idei, fapt care duce la eficientizarea mecanismelor decizionale în adoptarea principiilor economiei verzi în turism. Pentru a dezvolta un proces participativ veritabil, am identificat pentru început care sunt actorii interesați și cum trebuie implicați, astfel că am realizat analiza stakeholderilor care au participat la cercetarea calitativă.

În contextul actual al schimbărilor climatice și al necesității de a adopta practici sustenabile, tranziția către o economie verde a turismului în Bucovina reprezintă o prioritate strategică. Aceasta presupune dezvoltarea unui turism responsabil, care să reducă impactul negativ asupra mediului și să contribuie la bunăstarea comunităților locale.

Pentru a contura o strategie eficientă de transformare, este esențială utilizarea unor metode de analiză care să permită stabilirea obiectivelor, prioritizarea acțiunilor și definirea unui traseu clar pentru implementare. În acest sens, am ales să realizăm și ***o analiză a priorităților privind tranziția către o economie verde a turismului din Bucovina prin utilizarea metodelor MoSCoW și Backcasting*** care sunt două instrumente complementare ce pot facilita procesul decizional.

Prin combinarea acestor două metode, am căutat să oferim o abordare echilibrată, care să asigure atât prioritizarea acțiunilor imediate, cât și stabilirea unei direcții clare pentru dezvoltarea turismului sustenabil în Bucovina, ținând cont de resursele și contextul local.

PREZENTAREA SINTETICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT

Lucrarea prezintă o structură coerentă, împărțită în șase capitole, iar secțiunea finală este dedicată concluziilor, contribuțiilor personale și direcțiilor de cercetare viitoare.

Structura **Introducerii** se remarcă printr-o prezentare meticuloasă, în care s-a acordat o atenție deosebită relevanței și importanței actuale a temei de cercetare. A fost realizată o analiză detaliată a domeniului de studiu, susținută de o abordare metodologică, științifică și informațională adecvată.

În **Capitolul I**, intitulat *„Dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și economia verde – introducerea și delimitări conceptuale”*, sunt prezentate conceptele fundamentale care stau la baza domeniului de cercetare: dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și economia verde. Scopul acestui capitol a fost de a explora și explica interconexiunile dintre dezvoltarea durabilă, sustenabilitate și economia verde, oferind o înțelegere clară a modului în care aceste concepte se completează reciproc și contribuie la edificarea unui viitor sustenabil.

Dezvoltarea durabilă a fost inițial propusă pentru a aborda criza ecologică generată de exploatarea intensivă a resurselor naturale și degradarea mediului, având ca scop principal conservarea calității mediului.

În prezent, conceptul s-a extins pentru a include și aspectele economice și sociale ale calității vieții, punând accent pe justiție și echitate între state și generații. Securitatea ecologică a devenit o componentă fundamentală a securității globale, reflectând interdependența dintre sănătatea mediului și stabilitatea socio-economică. Degradarea mediului poate conduce la conflicte și insecuritate, evidențiind necesitatea integrării considerentelor ecologice în strategiile de securitate națională și internațională.

Dezvoltarea durabilă reprezintă un model de progres economic și social care răspunde cerințelor actuale, fără a periclita posibilitatea viitoarelor generații de a-și îndeplini propriile necesități. Acest principiu se bazează pe realizarea unui echilibru între avansul economic, conservarea mediului înconjurător și angajamentul față de responsabilitatea socială.

Dezvoltarea durabilă are implicații economice profunde, deoarece propune un nou mod de a privi și gestiona creșterea economică, în care succesul nu este măsurat doar prin creșterea PIB-ului, ci și prin bunăstarea pe termen lung, echitatea socială și sănătatea mediului.

Dezvoltarea durabilă redefineste economia, transformând-o dintr-un sistem orientat exclusiv spre creștere într-un mecanism adaptabil, capabil să echilibreze profitabilitatea cu responsabilitatea socială și ecologică. Într-o lume marcată de resurse finite și provocări climatice, succesul economic nu mai poate fi separat de sustenabilitate.

O economie sustenabilă nu sacrifică viitorul pentru câștiguri imediate, ci investește în echilibru și adaptabilitate. Prin urmare, integrarea durabilității în procesele economice nu este doar o soluție etică, ci și o strategie inteligentă pentru stabilitate și competitivitate durabilă.

Sustenabilitatea este considerată un pilon fundamental al dezvoltării durabile, deoarece reprezintă principiul central care ghidează echilibrul între nevoile economice, sociale și de mediu. Conceptul de sustenabilitate este esențial pentru a asigura că resursele naturale și condițiile necesare pentru viață sunt păstrate și îmbunătățite pe termen lung, fără a afecta posibilitatea generațiilor viitoare de a-și îndeplini propriile necesități.

Rolul sustenabilității în dezvoltarea durabilă nu se limitează doar la implementarea unor politici și practici ecologice, economice și sociale. Este esențial ca sustenabilitatea să devină un principiu fundamental la nivel global și local, fiind integrată în fiecare aspect al deciziilor economice, politice și sociale. Aceasta va asigura o tranziție globală către un model de dezvoltare care protejează mediul, sprijină prosperitatea umană și promovează echitatea.

Sustenabilitatea reprezintă un element central în realizarea dezvoltării durabile. Fără un angajament autentic față de dimensiunile economică, socială și ecologică ale sustenabilității, atingerea obiectivelor dezvoltării durabile devine imposibilă. Tocmai de aceea, sustenabilitatea are un rol fundamental în edificarea unei societăți durabile.

Economia verde este un tip de economie care urmărește creșterea bunăstării populației și a ocupării forței de muncă prin investiții publice și sociale orientate spre reducerea emisiilor și a poluării, utilizarea eficientă a energiei și a resurselor naturale, precum și protejarea biodiversității și a ecosistemelor.

Economia verde reprezintă un model economic care valorifică resursele naturale într-un mod eficient, stimulând creșterea sustenabilă prin integrarea principiilor de protecție a mediului, reducerea emisiilor de carbon și îmbunătățirea condițiilor de trai. Acest model promovează o tranziție de la consumul iresponsabil al resurselor către un sistem circular, în care materialele sunt reutilizate și reciclate pentru a minimiza deșeurile. În cadrul acestui proces,

inovațiile tehnologice care sprijină producția și consumul responsabil sunt esențiale, iar investițiile în surse de energie regenerabilă devin fundamentale pentru reducerea dependenței de combustibilii fosili. Economia verde susține, totodată, o mai mare echitate socială, contribuind la crearea de locuri de muncă ecologice și includerea comunităților defavorizate în dezvoltarea economică.

Putem spune că tranziția către o economie verde nu este doar o alegere oportună, ci o necesitate absolută, dacă dorim să asigurăm un viitor sustenabil. Aceasta presupune o schimbare profundă și coordonată la nivel global, bazată pe cercetare științifică avansată, politici publice adaptate, și o implicare activă din partea sectorului privat și a societății civile. Prin urmare, economia verde este cheia pentru un viitor în care dezvoltarea economică, protecția mediului și bunăstarea socială sunt interconectate și realizabile pe termen lung.

În concluzie, economia verde reprezintă un model economic inovator și sustenabil, care integrează principiile protecției mediului, a eficienței resurselor și a echității sociale într-o viziune globală de dezvoltare.

Dezvoltarea durabilă, economia verde și sustenabilitatea sunt concepte interconectate care împărtășesc scopul comun de a asigura un viitor echilibrat, atât din perspectivă economică, socială, cât și ecologică.

Considerăm oportună dezvoltarea unui nou concept, care poate reprezenta o viziune amplă asupra dezvoltării durabile, sustenabilității și economiei verzi integrate într-un sistem unitar pe care îl denumim ***Triada viitorului: dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și economia verde*** și pe care îl definim astfel: *Triada viitorului* reprezintă un concept integrat care subliniază interdependența dintre cei trei piloni esențiali ai progresului global: dezvoltarea durabilă ca strategie pentru echilibrul economic, social și ecologic, sustenabilitatea ca principiu fundamental care asigură menținerea resurselor și a ecosistemelor pentru generațiile prezente și viitoare și economia verde ca instrument practic pentru promovarea unei creșteri economice prietenoase cu mediul.

Prin această definiție ne dorim să evidențiem importanța colaborării dintre politicile economice, practicile sustenabile și protecția mediului în construirea unui model viabil de dezvoltare pentru viitor.

Într-un context global marcat de instabilități economice și de crize ecologice, dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și economia verde se impun ca soluții fundamentale și inovative pentru a stimula creșterea economică pe termen lung. Tranziția către o economie verde sustenabilă nu este doar o alegere

morală, ci o necesitate pentru a asigura bunăstarea generațiilor viitoare, creând în același timp noi oportunități de dezvoltare economică și socială.

Capitolul al II-lea „Cadrul european, național și local privind tranziția către un turism sustenabil, responsabil și inteligent prin adoptarea principiilor economiei verzi” realizează o radiografie a cadrului legislativ european, național și local privind tranziția către un turism sustenabil, responsabil și inteligent prin adoptarea principiilor economiei verzi. În acest capitol am urmărit să subliniez modul în care politicile și strategiile la fiecare nivel de guvernare contribuie la promovarea unui turism sustenabil. Am evidențiat inițiativele și reglementările cheie ale Uniunii Europene, ale guvernului României și ale autorităților locale, care sprijină tranziția către un model economic verde, cu accent pe reducerea impactului negativ al turismului asupra mediului și promovarea unor destinații ecologice.

Spre deosebire de modelul economic tradițional, bazat pe „*luați - produceți - consumați - aruncați*”, economia verde se concentrează pe menținerea valorii materialelor și energiei utilizate la fabricarea produselor pe cât mai mult posibil, reducând la minimum generarea de deșeuri și consumul resurselor.

Tranziția către o economie verde în Europa va stimula competitivitatea, va sprijini creșterea economică, va facilita generarea de locuri de muncă și va contribui la conservarea mediului. Aceasta va oferi consumatorilor produse inovatoare și durabile, ajutându-i să reducă cheltuielile și să îmbunătățească calitatea vieții. Dimensiunile ecologice, financiare și comunitare ale economiei verzi vor fi interconectate și vor avansa împreună.

Tranziția către un turism sustenabil, responsabil și inteligent prin adoptarea economiei verzi este susținută de diverse cadre legislative și strategice la nivel european, național și local. Aceste cadre oferă direcții, politici și finanțări pentru promovarea unui turism care respectă principiile sustenabilității și contribuie la protecția mediului.

Uniunea Europeană (UE) a dezvoltat mai multe inițiative și strategii pentru a promova dezvoltarea durabilă, sustenabilitatea și protecția mediului. Dintre acestea, Pactul verde european, Strategia pentru turism sustenabil și Strategia UE pentru biodiversitate 2030 sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor pe termen lung ale UE în domeniul protecției mediului și dezvoltării economice durabile.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă reprezintă o abordare globală adresată problemelor sociale, economice și de mediu, inclusiv celor specifice

României, iar cele 17 ODD-uri oferă un cadru strategic pentru facilitarea tranziției către o economie verde. România se află într-o fază intermediară în implementarea acestei agende, proces ce a fost asumat la nivel guvernamental, conform Declarației Camerelor reunite ale Parlamentului, în cadrul adoptării ODD-urilor, din aprilie 2016.

România are o strategie ce contextualizează Agenda 2030 la nivel național, din noiembrie 2018 și un plan național de acțiune până în 2030.

În România, dezvoltarea durabilă și protecția mediului sunt susținute printr-un cadru strategic și legislativ bine definit, care include Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României, Planul Național de Acțiune pentru Mediu și Legea privind protecția mediului. Aceste instrumente sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor de sustenabilitate și protecție a mediului în țară.

În Bucovina, programele locale de dezvoltare turistică sunt concentrate pe valorificarea potențialului natural, cultural și istoric al regiunii, promovând totodată sustenabilitatea și turismul responsabil.

În concluzie, legislația europeană, națională și locală referitoare la economia verde au o semnificație deosebită în sprijinirea tranziției către un model economic durabil.

La nivel european, Uniunea Europeană a adoptat strategii și reglementări ambițioase, cum ar fi Pactul Verde European și obiectivele de reducere a emisiilor de carbon, care pun un accent puternic pe protecția mediului și pe promovarea energiilor regenerabile.

La nivel național, guvernele sunt responsabile de implementarea și adaptarea acestor reglementări la contextul specific al fiecărei țări, inclusiv prin stimularea investițiilor în tehnologii verzi și adoptarea unor politici economice care sprijină dezvoltarea sustenabilă.

La nivel local, autoritățile sunt cele care aplică măsurile specifice care influențează direct comunitățile, cum ar fi gestionarea deșeurilor, promovarea transportului sustenabil și implementarea de soluții de eficiență energetică în clădiri. Colaborarea între aceste trei nivele legislative este foarte importantă pentru asigurarea unei economii verzi eficiente, care să protejeze mediul, să sprijine dezvoltarea economică și să contribuie la bunăstarea socială pe termen lung.

Capitolul al III-lea intitulat „*Atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă și implementarea Agendei 2030 prin valorificarea beneficiilor turismului* ” se caracterizează printr-o atentă analiză a dimensiunii actuale a

implementării Agendei 2030 și a rolului turismului în atingerea ODD-urilor. O abordare separată a fost cea legată de evoluția indicilor SDG și Leave -No-One-Behind în perioada 2015-2023 și de implementarea celor 17 ODD-uri în România. Acest capitol explorează modul în care aceste obiective globale, adoptate de Națiunile Unite, se intersectează cu sectorul turistic și cum pot ele contribui la transformarea acestuia într-un sector mai sustenabil. Fiecare dintre cele 17 ODD-uri are aplicabilitate în turism, de la combaterea sărăciei și promovarea educației de calitate, până la protejarea mediului și sprijinirea economiilor locale.

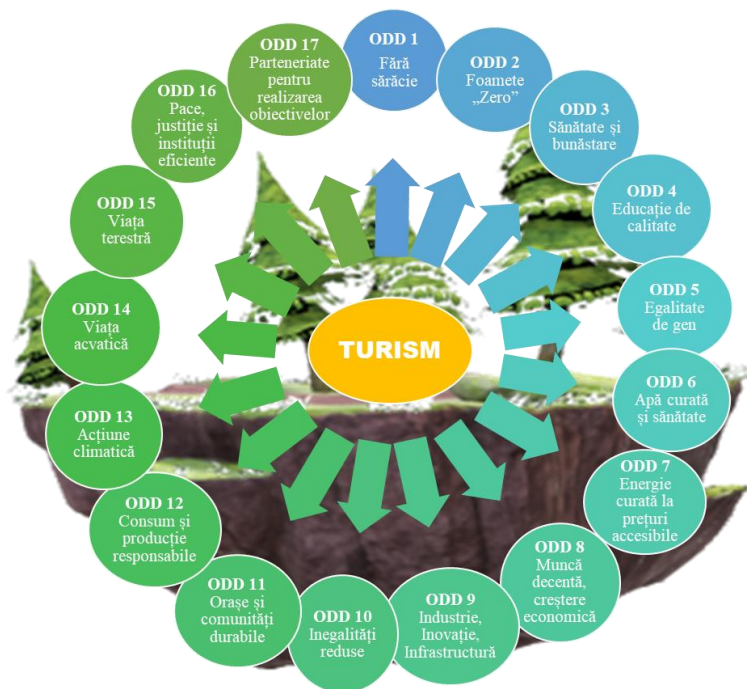

Figura nr. 3. Relația dintre turism și ODD-uri

Sursa: Abordare proprie

Turismul are potențialul de a contribui, direct sau indirect, la toate obiectivele. În acest sens, există două ODD, cum ar fi ODD 11 – orașe și comunități durabile – și ODD 12 – consum și producție responsabilă – la care turismul contribuie direct. Cu toate acestea, este posibil să se identifice și contribuții indirecte. Turismul ar stimula creșterea economică și generarea de locuri de muncă - ODD 8.

Pentru a atinge o dezvoltare durabilă, reducerea sărăciei este obiectivul numărul unu în Agenda 2030. Asigurarea că „nimeni nu este lăsat în urmă” a fost definită ca un principiu călăuzitor fundamental.

Educarea și pregătirea cetățenilor reprezintă baza indispensabilă și fundamentală care trebuie să însoțească toate politicile publice care au legătură cu protecția mediului și dezvoltarea durabilă.

Potrivit celui mai recent raport lansat de Organizația Națiunile Unite – ONU (iulie 2022), Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă devine vulnerabilă și în pericol de a nu mai putea fi realizată conform planurilor inițiale, din cauza numeroaselor crize apărute în numeroase domenii. Printre acestea se numără criza Covid, conflictele, precum și schimbările climatice, toate având reverberații în sfera mai multor domenii – mediu, sănătate, educație, securitate.

Dacă toți vom deveni conștienți de problemele cu care ne confruntăm – și, de asemenea, de soluțiile create – vom putea cere acțiuni mai rapide și mai îndrăznețe pentru dezvoltarea durabilă.

Valorificarea beneficiilor turismului este esențială pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și pentru implementarea cu succes a Agendei 2030, având un impact pozitiv asupra economiilor locale, mediului și comunităților. Este necesar ca toate părțile implicate – guverne, sectorul privat, organizații internaționale și societatea civilă – să colaboreze pentru a transforma turismul într-un sector care contribuie activ și eficient la un viitor sustenabil pentru toți.

Capitolul al IV-lea intitulat „**Antreprenoriat inovativ pentru ecoturism și turism verde**” abordează antreprenoriatul și eco-inovarea ca elemente vitale pentru industria turismului și prezintă o analiză bibliometrică asupra cercetărilor din domeniul turismului verde și al afacerilor durabile. Capitolul studiază modul în care inovațiile și modelele de afaceri verzi pot transforma sectorul turistic, contribuind la creșterea sustenabilă și adaptabilitatea acestuia într-un peisaj economic în continuă schimbare. Antreprenoriatul inovativ este esențial pentru răspunsul la provocările actuale ale turismului, cum ar fi cerințele tot mai mari de sustenabilitate, digitalizarea rapidă, schimbările climatice și schimbările în preferințele turiștilor.

În ultima perioadă, actorii pieței turistice au devenit tot mai sensibili la problemele de mediu, manifestându-se atât printr-o conștientizare sporită, cât și printr-o abordare mai responsabilă față de mediul înconjurător. Tot mai puțini sunt cei care consideră că activitățile turistice pot fi desfășurate fără a ține cont de acțiunile ecologice. Dimpotrivă, un număr tot mai mare de manageri și

angajați din industria ospitalității recunosc că resursele naturale își valorifică pe deplin potențialul economic doar dacă sunt gestionate într-un mod durabil.

Antreprenoriatul inovativ în turism reprezintă o direcție esențială pentru modernizarea și adaptarea industriei la provocările și tendințele actuale. Într-o lume în continuă schimbare, marcată de digitalizare, cerințe tot mai mari pentru sustenabilitate și dorința turiștilor de a avea experiențe autentice, antreprenorii inovativi devin actori-cheie în redefinirea modului în care se desfășoară activitățile turistice.

Prin adoptarea unor modele de afaceri creative, aceștia contribuie la diversificarea ofertelor turistice și la îmbunătățirea experienței clienților. De la platforme digitale inteligente și tururi virtuale până la soluții ecologice și experiențe turistice unice, antreprenorii din turism demonstrează că inovația poate răspunde atât nevoilor economice, cât și cerințelor sociale și de mediu.

Turismul poate oferi un sprijin economic important pentru destinațiile urbane și rurale și IMM-urile acestora. În același timp, este important să ne asigurăm că turismul nu dăunează naturii, mediului local, bunăstării sociale și culturale a localnicilor. Serviciile de turism nu ar trebui să fie conduse și oferite vizitatorilor în moduri care riscă să dăuneze mediul local, cultura sau oamenii săi. Acest lucru ar reduce atractivitatea destinației pe termen lung prin reducerea autenticității sale de mediu și culturală.

Extrapolând, se poate afirma că turismul verde presupune o excelentă oportunitate pentru dezvoltarea zonelor ce dispun de resurse și condiții necesare valorificării acestuia, o alternativă sigură pentru integrarea peisajelor naturale și a biodiversității ecologice în activitatea turistică.

Modelele de afaceri sustenabile sunt structurate pe fundamente și abordări care încurajează sustenabilitatea în plan economic, social și ecologic. Caracteristicile fundamentale ce definesc aceste modele sunt prezentate în *Figura nr. 4*.

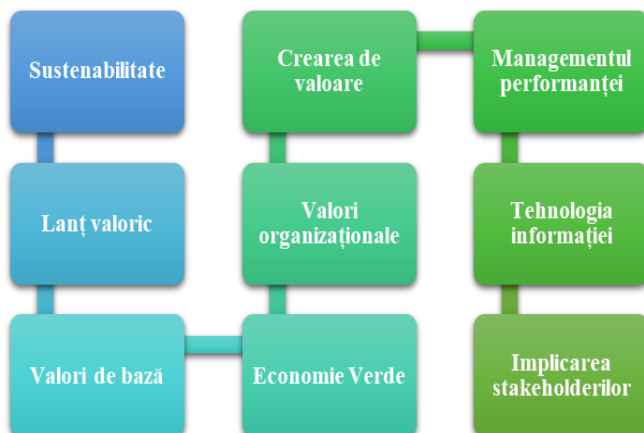

Figura nr. 4. Caracteristicile cheie ale unui model de afaceri sustenabil

Sursa: Abordare proprie după Goni, F.A. et al. Sustainable business model: A review and framework development. In Clean Techn Environ Policy. 2021, 23, 889-897 <https://doi.org/10.1007/s10098-020-01886-z>, [accesat 09.10.2024, ora 14.00]

Inițiativele pro-ecologice devin din ce în ce mai populare în rândul hotelierilor din întreaga lume. Prin urmare, presiunea pentru îmbunătățirea performanței de mediu în industria ospitalității poate fi văzută ca o necesitate de a păstra mediul local, prin oportunitatea de a reduce costurile de operare, aplicarea de către autorități a reglementărilor de mediu și o cerere în permanentă creștere din partea clienților pentru practicarea unui turism cât mai prietenos cu mediul înconjurător.

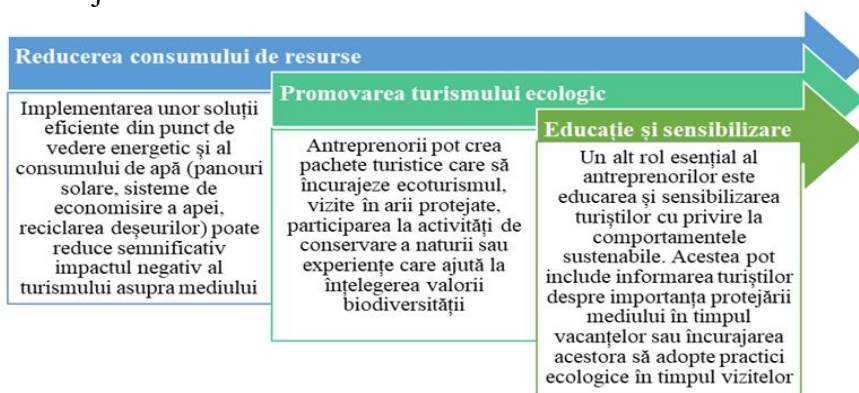

Figura nr. 5. Rolul antreprenorilor în practicarea turismului sustenabil

Sursa: Abordare proprie

Antreprenorii din turism, fie că sunt proprietari de hoteluri, agenții de turism, ghizi sau furnizori de servicii de transport, au un impact direct asupra modului în care turismul se desfășoară. Aceștia sunt responsabili pentru adoptarea și implementarea de practici sustenabile în activitățile lor zilnice.

Antreprenoriatul sustenabil în turism reprezintă o direcție strategică fundamentală pentru asigurarea unui viitor durabil al industriei turistice, contribuind semnificativ la protejarea mediului, sprijinirea dezvoltării economiilor locale și promovarea responsabilității sociale. Implementarea unor practici ecologice și susținerea unor modele de afaceri care respectă principiile sustenabilității nu doar că minimizează impactul negativ asupra resurselor naturale, dar și creează un cadru favorabil inovării, eficienței economice și competitivității.

Tot în capitolul IV, am realizat o analiză bibliometrică detaliată a cercetărilor din domeniul turismului verde și al afacerilor durabile, evidențiind principalele direcții de interes, autori relevanți și tendințele actuale din literatura de specialitate.

Pentru a înțelege numeroasele fațete ale turismului verde, această analiză investighează metodic literatura existentă în acest domeniu. Prin examinarea critică și sinteza unor lucrări academice prestigioase, această cercetare aprofundată își propune să lumineze teme importante, cadre teoretice și abordări metodologice care modelează un argument privind turismul verde.

Schimbările climatice reprezintă cea mai mare provocare a generației noastre. Există astfel nevoia ca noii antreprenori să construiască soluții care să facă diferența. Cele mai valoroase modele de afaceri devin acelea care poartă în spate o poveste, care au curajul să inoveze și să aducă schimbări pentru un viitor în echilibru cu natura.

Adoptarea eco-inovației reprezintă un proces complex și nu este adecvat pentru toate întreprinderile mici și mijlocii. Prin urmare, înțelegerea barierelor și oportunităților la nivel individual de companie, precum și a principalelor lacune în politică și educație, poate ajuta la o mai bună înțelegere a contextului și condițiilor eco-inovației în România.

Cele mai frecvent abordate teme din literatura de specialitate referitoare la turismul verde și care continuă să atragă un interes sporit includ concepte precum turismul, sustenabilitatea, impactul asupra mediului, managementul verde, turismul durabil, modele de dezvoltare, comportamentele consumatorilor, performanța, precum și atitudinile și intențiile comportamentale.

În concluzie, complexitatea și dinamismul relației dintre turismul verde și dezvoltarea durabilă a afacerilor evidențiază necesitatea unei perspective multidisciplinare și a unui cadru analitic cuprinzător, care să sprijine identificarea unor soluții echilibrate între obiectivele economice, protejarea mediului și coeziunea socială.

Capitolul V al prezentei teze de doctorat este dedicat cercetărilor aplicative desfășurate asupra antreprenorilor și a stakeholderilor activi în sectorul turistic și ecoturistic din Bucovina. Având în vedere complexitatea lucrării și actualitatea temei abordate, am utilizat atât cercetarea cantitativă, cât și la cea calitativă. Astfel, în prima etapă (cercetarea cantitativă), s-a realizat o anchetă bazată pe un chestionar aplicat antreprenorilor din domeniu – 282 de chestionare valide, iar în etapa a doua (cercetarea calitativă), au fost analizate opiniile unui număr de 15 reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor implicate în turismul și ecoturismul din Bucovina, prin intermediul unor interviuri.

După analiza rezultatelor cercetării cantitative putem să observăm că aproape jumătate dintre antreprenori percep economia verde ca fiind o idee recent apărută, care poate fi asociată cu noțiuni generale de sustenabilitate, dar fără o aplicabilitate concretă sau un istoric solid în afacerile lor. Aceasta sugerează o curiozitate sau o deschidere spre integrarea conceptului, dar și o potențială lipsă de detalii practice.

Deși economia verde începe să fie înțeleasă de unii antreprenori din turismul bucovinean, există încă lacune semnificative în cunoaștere și aplicare. Un efort comun din partea autorităților, asociațiilor de turism și sectorului privat pentru a transforma acest concept dintr-o idee abstractă într-o realitate concretă în afacerile locale este esențial.

Pregătirea profesională este considerată un pilon esențial pentru succesul unui business verde în sectorul turistic din Bucovina. Respondenții recunosc rolul decisiv al competențelor manageriale în adoptarea practicilor sustenabile, dar este important să se intensifice eforturile de informare și sprijin, astfel încât să fie eliminați factorii de rezistență și lacunele de cunoaștere. Accesul la proiecte inovative și cadrul legislativ sunt cele mai importante aspecte. Existența cererii pentru produse verzi și relațiile cu autoritățile sunt esențiale pentru succesul unei afaceri verzi.

În urma analizei rezultatelor cercetării cantitative putem spune că pentru a facilita trecerea la o economie verde, companiile se bazează pe un sprijin activ din partea autorităților și guvernului. Prioritățile lor includ asistența informațională și consultativă, stimulentele fiscale și un cadru legislativ

favorabil. În același timp, există o nevoie semnificativă de promovare a conceptului de economie verde și de încurajare a practicilor sustenabile. Este clar că succesul acestei tranziții depinde de colaborarea dintre sectorul privat și autorități, cu accent pe educație, finanțare și politici coerente.

Cercetarea calitativă prin interviu pe tema tranziției către o economie verde și turism sustenabil este un instrument indispensabil pentru a înțelege modul în care stakeholderii din Bucovina pot contribui la o dezvoltare echilibrată și durabilă. Aceasta oferă perspective valoroase care pot sprijini implementarea unor politici și inițiative ce transformă turismul dintr-o amenințare pentru mediu într-un factor de protecție și regenerare.

Pe baza răspunsurilor colectate în cadrul interviurilor calitative cu stakeholderii care își desfășoară activitatea în sectorul turismului din Bucovina, se conturează următoarele rezultate și concluzii legate de întrebările de cercetare:

- turismul durabil este înțeles de stakeholderi ca o formă de turism care minimizează impactul asupra mediului natural și cultural, promovează conservarea resurselor și implicarea comunităților locale și nu în ultimul rând creează beneficii economice pe termen lung pentru regiune;
- stakeholderii au evidențiat următoarele priorități: dezvoltarea infrastructurii ecologice (piste de biciclete, transport electric, stații de încărcare), educația și conștientizarea publicului cu privire la importanța turismului sustenabil, promovarea produselor locale și a tradițiilor culturale pentru a sprijini comunitățile și crearea de parteneriate public-private pentru proiecte verzi;
- pentru a mediatiza mai bine Bucovina ca o destinație turistică verde stakeholderii au propus mai multe strategii, printre care: crearea unei campanii de marketing integrată, centrată pe turismul sustenabil și experiențele autentice, dezvoltarea unui brand regional, care să poziționeze Bucovina ca destinație responsabilă și ecologică, organizarea de evenimente tematice internaționale (festivaluri ecoturistice, târguri de produse locale) și colaborarea cu influenceri și experți în ecoturism pentru promovare;
- majoritatea stakeholderilor au considerat că realizarea unui ghid pentru antreprenori privind adoptarea principiilor economiei verzi ar fi extrem de util deoarece ar veni în sprijinul antreprenorilor din turism

în identificarea soluțiilor verzi potrivite afacerii lor, ar prezenta pași practici pentru reducerea impactului asupra mediului etc.

- în urma discuțiilor purtate cu stakeholderii din Bucovina am tras concluzia că turismul din 2040 va fi modelat de tendințele globale actuale, dar și de inovațiile tehnologice, cerințele de sustenabilitate și schimbările demografice. Informarea și comunicarea trebuie să devină pilonii centrali ai oricărei strategii de tranziție către o economie verde și sustenabilitate. Prin educarea continuă a stakeholderilor, promovarea dialogului, și implementarea de campanii de conștientizare bine direcționate, se poate asigura nu doar adoptarea, ci și menținerea principiilor sustenabilității în Bucovina și dincolo de aceasta.

Rezultatele cercetării evidențiază faptul că există o deschidere din partea stakeholderilor din Bucovina pentru tranziția către o economie verde și pentru promovarea turismului sustenabil. Cu toate acestea, este necesară o strategie coerentă care să includă sprijin instituțional, colaborare între părți și mediatizare eficientă a regiunii ca destinație ecologică.

Pe lângă cercetarea cantitativă și cea calitativă desfășurate în cadrul Capitolului V, am realizat și o analiză aprofundată a priorităților privind tranziția către o economie verde a turismului din Bucovina, utilizând *Metoda MoSCoW și Metoda Backcasting*. În acest sens, au fost elaborate două instrumente analitice relevante: ***Evaluarea priorităților pentru economia verde în sectorul turismului din Bucovina prin Metoda MoSCoW***, care a permis clasificarea acțiunilor în funcție de gradul de urgență și importanță, și ***Analiza tranziției către o economie verde a turismului în Bucovina prin Metoda Backcasting***, care a oferit o viziune strategică orientată spre viitor, pornind de la obiectivele dorite. De asemenea, am realizat o ***hartă conceptuală a traiectoriei evolutive a tranziției către economia verde a turismului în Bucovina***, care sintetizează vizual etapele-cheie, actorii implicați și direcțiile de dezvoltare sustenabilă.

O altă etapă importantă este și cea de elaborare și de confirmare a ipotezelor cercetării. Acestea sunt propoziții (afirmative sau negative) care au la bază un anumit factor sau un anumit fenomen și care nu au fost dovedite într-o perioadă anterioară. Ipotezele cercetării noastre sunt următoarele:

Ipoteza 1: O mare parte dintre antreprenorii care își desfășoară activitatea în sectorul turismului din Bucovina au un nivel mediu de cunoaștere cu privire la adoptarea principiilor economiei verzi și aplicarea acestora în afacerile lor.

Nivelul mediu de cunoaștere indică faptul că antreprenorii au o bază de informații, dar este necesar să fie sprijiniți prin instruire sau ghiduri practice pentru a crește gradul de aplicare al economiei verzi în turism. Prin urmare, considerăm că ***Ipoteza nr. 1 este confirmată.***

Confirmarea ipotezei că antreprenorii din sectorul turismului din Bucovina au un nivel mediu de cunoaștere privind adoptarea principiilor economiei verzi reflectă o situație promițătoare, dar cu potențial semnificativ de îmbunătățire. Aceasta indică faptul că, deși antreprenorii dețin cunoștințe de bază despre economia verde, acestea nu sunt suficient de avansate pentru a genera un impact profund asupra sustenabilității și competitivității afacerilor lor.

Ipoteza 2: Majoritatea companiilor din Bucovina resimt o presiune din partea stakeholderilor în a-și ajusta strategia de afaceri în concordanță cu schimbările climatice și a le face mai sustenabile prin adoptarea principiilor economiei verzi.

Companiile din Bucovina nu resimt o presiune foarte mare din partea stakeholderilor pentru a-și adapta strategiile la schimbările climatice, aceasta sugerează un grad scăzut de conștientizare și implicare a actorilor externi în promovarea principiilor economiei verzi. În aceste condiții, tranziția către sustenabilitate ar putea fi întârziată, fiind necesare măsuri proactive pentru a educa stakeholderii, a crește cererea pentru practici ecologice și a încuraja colaborarea între sectorul public și privat. Această situație evidențiază un decalaj între cerințele globale legate de sustenabilitate și realitatea locală, subliniind nevoia de intervenție pentru a stimula schimbarea.

Considerăm că ***Ipoteza nr. 2*** se validează parțial, întrucât rezultatele cercetării relevă că este necesar să continue implementarea de măsuri de informare și promovare a principiilor economiei circulare, în scopul creșterii nivelului de conștientizare a populației, aspect ce ar constitui o bază esențială pentru realizarea tranziției de la un model economic liniar la unul verde.

Presiunea este mai accentuată din partea anumitor categorii, precum ar fi actorii locali (guvern, ONG-uri) sau partenerii internaționali, însă lipsește din partea concurenței și a angajaților.

Ipoteza 3: Mare parte dintre companiile care au participat la sondaj nu au o strategie bine definită pentru instruirea angajaților privind sustenabilitatea/eco-inovarea, iar ponderea celor care realizează astfel de activități este nesemnificativă.

Majoritatea companiilor participante la sondaj nu au implementat strategii clare de instruire a angajaților în ceea ce privește sustenabilitatea sau eco-inovarea și doar un număr foarte mic dintre acestea desfășoară activități relevante în acest domeniu. Rezultatele cercetării indică o lipsă de planificare sau angajament din partea companiilor în ceea ce privește integrarea principiilor sustenabilității, ceea ce **confirmă Ipoteza nr. 3**

Această situație poate semnală necesitatea unor intervenții externe, cum ar fi educația ecologică, sprijin financiar și politici publice mai clare, pentru a stimula integrarea sustenabilității și eco-inovării în strategiile de afaceri.

Ipoteza 4: Principalele obstacole în implementarea eco-inovațiilor în companiile din turism se referă la: lipsa de fondurilor și a stimulentele pentru eco-inovare, lipsa partenerilor potriviți și rentabilitatea incertă a investiției.

Răspunsurile înregistrate la întrebarea nr. 15 din chestionarul aplicat antreprenorilor din turism a scos în evidență faptul că 55% dintre aceștia consideră că principala barieră în adoptarea eco-inovațiilor este lipsa fondurilor urmată fiind de lipsa partenerilor potriviți 52% și de lipsa stimulentele pentru eco-inovare 45%, ceea ce **confirmă Ipoteza nr. 4**.

Din cercetarea efectuată reiese faptul că pentru a accelera implementarea eco-inovațiilor, este necesar un efort coordonat care să includă măsuri de sprijin financiar și fiscal, educarea actorilor economici, stimularea cererii pieței și adoptarea unor politici publice mai stricte.

Confirmarea acestei ipoteze indică faptul că principalii factori care împiedică antreprenorii din sectorul turismului să adopte principiile economiei verzi și eco-inovațiile sunt în primul rând de natură financiară, fiscală și de colaborare.

Ipoteza 5: Majoritatea respondenților consideră ca fiind oportună și necesară existența unui ghid de bune practici antreprenoriale privind adoptarea principiilor economiei verzi în turism.

Analiza răspunsurilor la întrebarea „Considerați că este utilă existența unui Ghid de bune practici antreprenoriale pentru adoptarea principiilor economiei verzi și practicarea unui turism sustenabil?” evidențiază că 83% dintre antreprenori și 100 % dintre stakeholderi consideră ca fiind esențială crearea unui astfel de ghid în contextul actual. Aceste rezultate **confirmă Ipoteza nr. 5**.

Confirmarea ipotezei validează o cerere solidă atât din partea antreprenorilor cât și din partea stakeholderilor pentru un material informativ care să le ofere direcții clare astfel că ghidul poate deveni un punct de plecare

pentru alte inițiative, cum ar fi organizarea de workshop-uri, formări sau crearea unei rețele de antreprenori interesați de sustenabilitate.

În concluzie suntem de părere că această cercetare nu doar că sprijină implementarea principiilor sustenabilității, ci ajută și la poziționarea Bucovinei ca o destinație turistică responsabilă, atrăgând turiști preocupați de mediu și consolidând identitatea regiunii. Prin urmare, rezultatele obținute vor constitui un punct de plecare pentru transformarea turismului din Bucovina într-un model de dezvoltare durabilă, cu beneficii pentru toți cei implicați.

Considerăm că abordarea acestei cercetări mixte este esențială pentru a înțelege complet și aprofundat tranziția către o economie verde în turism. Abordarea cercetării atât sub aspect cantitativ, cât și calitativ ne-a ajutat să obținem date și perspective valoroase din mai multe unghiuri, fapt ce a dus la desprinderea unor concluzii mai nuanțate și a unor recomandări mai precise.

Capitolul VI „Drumul către sustenabilitate în turism – Ghid pentru antreprenori din perspectiva adoptării principiilor economiei verzi” este destinat realizării unui ghid de bune practici pentru antreprenorii care activează în turism privind adoptarea principiilor economiei verzi în sectorul turistic și facilitarea tranziției către un turism sustenabil, responsabil și inteligent. Capitolul urmărește să ofere un set de recomandări și bune practici pentru dezvoltarea unor afaceri sustenabile și inovative în sectorul turistic. Scopul principal al acestui capitol este de a ghida antreprenorii prin procesul de implementare a strategiilor și soluțiilor care răspund atât nevoilor pieței, cât și cerințelor de mediu și sociale, pentru a asigura succesul pe termen lung al afacerilor lor.

Din analiza datelor colectate a reieșit că 83% dintre antreprenori și 100% dintre stakeholderi au considerat apariția unui astfel de ghid ca fiind deosebit de oportună, subliniind necesitatea unui instrument structurat și informativ care să răspundă provocărilor actuale ale mediului de afaceri. Aceste rezultate sugerează că acest ghid se aliniază unei cerințe exprimate atât de agenții economice cât și de stakeholderi, fiind perceput ca un instrument esențial pentru optimizarea strategiilor antreprenoriale și facilitarea procesului de adaptare și inovare în fața schimbărilor dinamice ale pieței.

Acest ghid își propune să servească drept instrument informativ pentru toți cei interesați de implementarea principiilor economiei verzi. Având în vedere structura grupului țintă, ghidul se adresează atât actorilor implicați direct, cât și celor indirect implicați în sectorul turismului.

Acest ghid are scopul de a completa cunoștințele și de a dezvolta abilitățile tuturor celor interesați să inițieze o afacere în domeniul turismului verde.

Noi am considerat utilă realizarea unui astfel de ghid deoarece tranziția către un turism sustenabil devine tot mai importantă în contextul actual al schimbărilor climatice și al necesității de a proteja resursele naturale. Antreprenorii din acest domeniu au nevoie de îndrumare și soluții practice pentru a integra principiile economiei verzi în afacerile lor, asigurând astfel un echilibru între dezvoltarea economică și responsabilitatea ecologică.

Conștientizarea și educarea antreprenorilor nu influențează doar modul în care aceștia își conduc afacerea, ci are și un impact semnificativ asupra comportamentului și alegerilor turiștilor. Antreprenorii pot contribui la educarea turiștilor prin promovarea unui turism responsabil, informându-i despre importanța protejării mediului și susținerea comunităților locale.

Antreprenorii din turism pot implica turiștii în activități de voluntariat sau proiecte de conservare a naturii. Astfel, turiștii nu doar că beneficiază de o vacanță, dar pot contribui activ la protejarea mediului, ceea ce le sporește satisfacția și angajamentul față de destinație.

Formarea antreprenorilor și educarea turiștilor pentru tranziția către economia verde este un pas esențial nu doar pentru protejarea mediului, dar și pentru dezvoltarea unui turism mai sustenabil, inovator și benefic pe termen lung. Aceste inițiative vor contribui la un viitor în care turismul și protecția mediului merg mână în mână.

Universitățile joacă un rol esențial în tranziția către o economie verde, mai ales în ceea ce privește formarea antreprenorilor din turism. Aceste instituții de învățământ superior au capacitatea de a integra în curricula lor studii și practici legate de sustenabilitate, educând viitorii lideri din turism despre importanța adoptării de modele de afaceri ecologice și responsabile.

Educația joacă un rol esențial în promovarea sustenabilității în turism, formând o generație de antreprenori capabili să adopte și să aplice principii verzi și durabile în afacerile lor. În contextul turismului verde, educația nu doar că oferă cunoștințele necesare, dar și cultivă o mentalitate responsabilă și inovatoare în rândul celor care activează în acest sector.

Drumul spre sustenabilitate în turism pentru antreprenori reprezintă o tranziție esențială care se aliniază principiilor economiei verzi, orientată către dezvoltare economică responsabilă, echitabilă și cu impact redus asupra

mediului. Sustenabilitatea în turism nu mai reprezintă doar o alegere, ci o cerință esențială în contextul crizelor climatice, sociale și economice globale.

Formarea antreprenorilor pentru turismul verde presupune dobândirea unor competențe esențiale care combină cunoștințele despre sustenabilitate cu abilități antreprenoriale. Acesta le va permite să construiască afaceri turistice responsabile și inovative, care să diminueze efectele asupra mediului și să contribuie la protejarea resurselor naturale.

Acest ghid își propune să abordeze tranziția către un turism sustenabil prin atingerea următoarelor obiective:

- **sprijinirea antreprenorilor în adoptarea practicilor sustenabile** - multe afaceri din turism sunt în dificultate atunci când vine vorba de integrarea sustenabilității în strategiile lor. Ghidul oferă o direcție clară, resurse practice și soluții pentru a diminua efectul negativ asupra mediului și a maximiza beneficiile economice și sociale;
- **contribuția la dezvoltarea economiei verzi** - ghidul promovează măsuri care ajută afacerile să devină parte din această transformare, concentrându-se pe eficiența energetică, reducerea deșeurilor și colaborarea cu comunitățile locale;
- **sensibilizarea antreprenorilor și a publicului larg** - prin acest ghid, antreprenorii sunt informați despre importanța sustenabilității, precum și despre așteptările tot mai mari ale turiștilor pentru servicii responsabile și eco-friendly;
- **crearea unui impact pozitiv asupra mediului și comunităților locale** - ghidul pune accent pe responsabilitatea socială și ecologică a antreprenorilor, încurajând un model de afaceri care sprijină protejarea biodiversității, conservarea resurselor naturale și îmbunătățirea calității vieții comunităților locale.

Scopul final al acestui ghid este să devină un instrument util, care să inspire și să îndrume antreprenorii din turism către adoptarea unor soluții inovatoare și durabile, contribuind la crearea unui sector turistic în armonie cu economia verde și cu resursele planetei.

CONCLUZII FINALE, CONTRIBUȚII PROPRII ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE

Demersul științific se încheie cu prezentarea concluziilor și a aportului personal, precum și cu accentuarea limitărilor studiului și a potențialelor direcții de cercetare viitoare. Anexele lucrării conțin tabele și grafice care oferă informații suplimentare, susținând și întărind argumentele prezentate în lucrare. De asemenea, anexele conțin chestionarul destinat antreprenorilor, ghidul de interviu pentru stakeholderi, precum și indicatorii de performanță atinși de autor.

Concluzii finale

În urma cercetării realizate, s-a evidențiat că turismul sustenabil reprezintă nu doar o tendință globală, dar și o necesitate pentru dezvoltarea durabilă a comunităților și protecția mediului. Sectorul turistic, având un impact semnificativ asupra economiilor locale și a ecosistemelor, trebuie să adopte modele economice sustenabile și să sprijine implementarea principiilor economiei verzi.

În contextul actual, turismul se află într-un punct de cotitură, unde nevoia de a conserva mediul înconjurător și de a încuraja un comportament sustenabil devine din ce în ce mai evidentă. Creșterea numărului de turiști, consumul intens de resurse naturale și impactul semnificativ asupra ecosistemelor globale au generat o presiune considerabilă asupra planetei.

Cercetarea a evidențiat, de asemenea, rolul esențial al educației și informării, atât pentru profesioniștii din turism, cât și pentru turiști. O mai bună înțelegere a principiilor economiei verzi și integrarea acestora în activitățile zilnice poate genera o schimbare semnificativă în obiceiurile de consum ale vizitatorilor, iar agenții economici din domeniu pot adopta practici mai responsabile. În acest sens, guvernul și organizațiile internaționale au un rol cheie în crearea unui cadru legislativ și de reglementare care să sprijine tranziția către un turism mai sustenabil și o economie verde.

Pentru a asigura o dezvoltare turistică sustenabilă pe termen lung, este esențial ca toate părțile implicate – autorități publice, agenți economici și turiști – să colaboreze într-o manieră concertată, promovând un turism verde care protejează resursele naturale, celebrează diversitatea culturală și susține o creștere economică echilibrată. Un astfel de efort comun va contribui nu doar

la succesul sectorului turistic, dar și la crearea unui viitor mai verde și mai echitabil pentru toți actorii implicați.

O altă concluzie constă în faptul că înființarea unui Living Lab pentru antreprenorii din turism va reprezenta un catalizator important în promovarea unei economii verzi și sustenabile în sectorul turistic. Acesta va facilita testarea și implementarea de soluții ecologice inovative, va sprijini formarea continuă a antreprenorilor și va crea o platformă de colaborare între mediul academic și cel privat. Prin aceste demersuri, Living Lab-ul va contribui la construirea unui turism mai responsabil și la adaptarea acestuia la cerințele unui viitor ecologic și echitabil.

Următorii zece ani vor fi esențiali pentru abordarea atât a amenințării existențiale a schimbărilor climatice, cât și a crizei ecosistemelor, deoarece orice întârziere suplimentară în luarea măsurilor climatice vor crește brusc riscurile schimbărilor ireversibile ale sistemelor planetare.

În urma investigațiilor teoretice, metodologice și aplicative realizate în cadrul acestei teze de doctorat, se pot formula următoarele **concluzii**:

- în cadrul prezentei lucrări, a fost realizată o analiză detaliată a conceptelor de sustenabilitate, economie verde și eco-inovare în turism, în contextul evoluției acestora de-a lungul timpului, urmată de clarificarea și definirea termenilor relevanți;
- adoptarea principiilor economiei verzi nu doar că reflectă o responsabilitate față de mediu și comunitate, dar devine și o componentă strategică esențială pentru companiile din turism care vor să prospere într-un peisaj economic tot mai orientat spre sustenabilitate și inovație;
- analiza realizată în Capitolul III ne aduce dovezi clare că există multe provocări la nivel macroeconomic în procesul de atingere a ODD-urilor, care stagnează sau înregistrează o creștere modestă, accentuând faptul că mediul antreprenorial joacă un rol esențial în îndeplinirea acestor obiective;
- cercetarea mixtă realizată în rândul antreprenorilor și stakeholderilor care își desfășoară activitatea în sectorul turismului din Bucovina, a facilitat confirmarea faptului că numărul companiilor din Bucovina care adoptă o strategie de sustenabilitate este redus cu toate că atât antreprenorii cât și stakeholderii participanți la cercetare recunosc importanța adoptării principiilor economiei verzi;

- cercetarea evidențiază faptul că, deși antreprenorii din sectorul turismului din Bucovina recunosc importanța tranziției către un model economic sustenabil, implementarea unor practici de sustenabilitate rămâne o provocare majoră. În ciuda presiunii tot mai mari din partea stakeholderilor și a conștientizării nevoii de a combate schimbările climatice, companiile întâmpină dificultăți semnificative în a adopta soluții eco-inovatoare din cauza unor factori precum lipsa surselor de finanțare externe, resursele financiare limitate, absența stimulentele fiscale și incertitudinea cu privire la viabilitatea investițiilor verzi pe termen lung;
- este esențial ca autoritățile publice și organizațiile din domeniu să ofere suport financiar și politici stimulative care să încurajeze adoptarea strategiilor de sustenabilitate, astfel încât sectorul turistic să devină un motor al dezvoltării durabile în Bucovina. Doar prin acest tip de sprijin, se poate reduce impactul negativ asupra mediului și se poate încuraja o dezvoltare economică echilibrată și responsabilă pe termen lung.

Economia verde nu este o destinație finală, ci un proces constant de îmbunătățire. Antreprenorii trebuie să rămână deschiși la noi tehnologii și soluții inovative care pot îmbunătăți sustenabilitatea afacerii lor.

Tranziția către o economie verde este imperativă pentru a gestiona resursele în mod responsabil și echitabil în limitele sănătoase ale planetei noastre.

Contribuții proprii

Lucrarea de față reprezintă un demers continuu pe parcursul studiilor doctorale, ghidat de îndrumările doamnei profesor coordonator, prof. univ. dr. Carmen Eugenia Năstase, și de recomandările comisiei de îndrumare formată din: doamna prof. univ. dr. Gabriela Țigu, doamna conf. univ. dr. Carmen Chașovschi și domnul prof. univ. dr. Cristian Valentin Hapenciuc.

Redactarea tezei de doctorat a implicat un proces complex, structurat pe etape precum documentarea și informarea, sintetizarea și sistematizarea informațiilor, precum și utilizarea unor instrumente specifice și o abordare personală a domeniului de cercetare.

Subiectul abordat în această lucrare este deosebit de important, având în vedere că cercetările anterioare nu au abordat în mod direct integrarea

principiilor economiei verzi și promovarea turismului sustenabil în regiunea Bucovinei.

Acest studiu reprezintă o premieră, aducând în prim-plan importanța dezvoltării unui sector turistic ecologic, care să valorifice resursele naturale și culturale ale Bucovinei într-un mod responsabil și sustenabil, în concordanță cu cerințele actuale ale pieței și ale comunității locale.

În ceea ce privește contribuțiile originale și noutatea temei abordate, atât la nivel teoretic, cât și practic, pot fi evidențiate următoarele aspecte inovative, ce derivă din abordările metodologice utilizate pentru studiul problematicilor investigate, în contextul spațial și temporal al cercetării efectuate, precum și din **rezultatele, interpretările și viziunile personale expuse:**

- realizarea unei analize semantice detaliate a conceptelor de sustenabilitate, dezvoltare durabilă și economie verde, evidențiind etapele lor evolutive și interconexiunile între aceste noțiuni. Au fost alese și expuse perspectivele relevante ale cercetătorilor internaționali și autohtoni cu privire la:: tranziția către o economie verde, practicarea unui turism sustenabil, eco-inovare;
- examinarea documentelor strategice esențiale dezvoltate și adoptate de statele membre ale Uniunii Europene, cu accent pe evidențierea principiilor și obiectivelor de dezvoltare durabilă;
- analiza detaliată a documentelor legislative referitoare la cadrul european, național și local privind tranziția către un turism sustenabil, responsabil și inteligent prin adoptarea principiilor economiei verzi;
- analiza turismului sustenabil și a economiei verzi prin prisma schemei ROP - Realități, Oportunități și Provocări;
- realizarea unui studiu axat pe analiza atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă și implementarea Agendei 2030 prin valorificarea beneficiilor turismului;
- realizarea unei analize complexe privind evoluția indicilor SDG și Leave-No-One-Behind în perioada 2015-2023 și implementarea celor 17 ODD-uri în România;
- prezentarea unei analize a indicelui de eco-inovare ale țărilor membre UE 2014-2024;

- recomandarea unor măsuri și direcții de acțiune pentru ca România să înregistreze un scor mai bun al indicelui de eco-inovare în perioada următoare;
- analiza bibliometrică asupra cercetărilor din domeniul turismului verde și al afacerilor durabile;
- analiza comparativă privind sursele de finanțare ale UE pentru turism în perioada 2014-2020 vs. 2021-2027;
- abordarea atât cantitativă, cât și calitativă a temei alese, în domeniul turismului sustenabil și a economiei verzi;
- elaborarea unei reprezentări grafice a stakeholderilor intervievați care activează în sectorul turistic din Bucovina cu programul Visual Paradigm;
- conceperea matricei Influență-Interes a stakeholderilor din turismul bucovinean cu programul Visual Paradigm;
- generarea Word Cloud Interviu stakeholderi și Word Trends Interviu stakeholderi cu programul MAXQDA Analytics Pro;
- analiza priorităților privind tranziția către o economie verde a turismului din Bucovina prin Metoda MoSCoW și Backcasting;
- realizarea ghidului de bune practici, bazat pe rezultatele aplicării chestionarului antreprenorilor care activează în turismul din Bucovina.

Apreciem că este necesară constituirea de parteneriate între centrele de cercetare, instituțiile sau organizațiile de cercetare și mediul privat pentru transferul de cunoștințe, pentru o mai mare performanță în contextul trecerii la o economie verde.

Direcții viitoare de cercetare

O direcție viitoare de cercetare ar fi analizarea lucrărilor academice legate de turismul verde incluse în baza de date Scopus pentru a evidenția diferențele și asemănările.

O direcție alternativă de cercetare ar putea consta în realizarea acestui studiu prin intermediul unei alte metode, respectiv focus-grupul. Această metodă presupune organizarea unei discuții extinse cu un grup de participanți, care poate dura între o oră și două ore. Unul dintre avantajele acestei abordări constă în posibilitatea de a interacționa simultan cu mai mulți actori din domeniul turismului, facilitând astfel analiza și dezbateră inițiativelor și

strategiilor acestora privind adoptarea principiilor economiei verzi și practicarea unui turism sustenabil precum și abordarea altor teme interesante.

O altă direcție de acțiune ar putea fi extinderea cercetării prin repetarea studiului cantitativ. Astfel, se vor obține informații suplimentare privind tranziția către o economie verde și se va permite o analiză comparativă a celor două etape ale cercetării, realizate la intervale de timp diferite. Prima fază a cercetării constă în analiza cantitativă, urmată de cea calitativă, iar în final se va relua cercetarea cantitativă.

Un studiu viitor ar putea efectua o analiză comparativă a tendințelor, atitudinilor și comportamentului antreprenorilor și al stakeholderilor din Bucovina în raport cu cele dintr-o altă regiune a României.

În contextul tranziției către o economie verde și a necesității promovării unui turism sustenabil, înființarea unui Living Lab la Universitatea „Ștefan cel Mare” ar reprezenta un pas important pentru sprijinirea antreprenorilor din turism în implementarea principiilor economiei verzi. Un astfel de spațiu inovator ar oferi un cadru colaborativ pentru testarea și dezvoltarea soluțiilor ecologice, contribuind atât la educarea acestora, cât și la implementarea efectivă a practicilor sustenabile.

În final consider că rezultatele acestei lucrări reprezintă fondul pentru cercetări viitoare în care se dorește identificarea de noi elemente strategice pentru adoptarea principiilor economiei verzi și dezvoltarea sustenabilă a turismului și o analiză a noi modele de afaceri sustenabile în turism bazate pe eco-inovare.

BIBLIOGRAFIE

Cărți de specialitate, teze de doctorat:

1. Allen, C., Clouth, S. (2012) *A Guidebook to the Green Economy. Issue 1, Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development – History, Definitions and a Guide to Recent Publications*. UN Division for Sustainable Development
2. Arionesei G. (2015) *Cercetări privind impactul turismului asupra societății și mediului în matricea dezvoltării durabile – teză de doctorat*, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
3. Bâc, D.P. (2013) *Turismul și dezvoltarea durabilă. Realități. Provocări. Oportunități*, Ed. Economică, București, pp. 24-35
4. Bran, F., Rădulescu, C.V., Ioan, I., Popa, C. (2011), *Sinergii globale în direcția protecției mediului*, Ed. Universitară, București
5. Brinkmann, S., & Kvale, S. (2008), *Ethics in qualitative psychological research*. In C. Willig, & W. Stainton-Rogers (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research in psychology*. SAGE Publications, pp. 263-279
6. Brown R. Lester, (2001) *Eco-economy : building an economy for the Earth*, Ed. Tehnică, București
7. Butnaru, G., & Ștefănică, M. (2018) *Turismul în contextul dezvoltării durabile. Turismul rural românesc în context internațional. Actualitate și perspective*
8. Cambridge Econometrics, GHK și Warwick Institute for Employment Research (2011), *Studies on sustainability issues — Green jobs; trade and labour* (Studiu realizat la cererea DG EMPL.)
9. Căpățînă, L. (2023) *Ghid practic pentru prestatorii de servicii pentru dezvoltarea afacerilor în turismul verde*, Coord., Chișinău
10. Collis, J. & Hussey, R. (2009) *Business research: A practical guide for undergraduate and postgraduate students*, (3rd ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
11. Denscombe, M. (2014) *The Good Research Guide: For Small-scale research Projects* Ed. 5, Maidenhead, Berkshire, McGraw-Hill Education
12. Fennell, D.A. (2020) *Sustainable Tourism. Principles, Contexts and Practices*, Ed. Channel View Publications Ltd, pp. 75-85
13. Julien, P. A. (2003) *Innovation et PME*”, *Encyclopédie de l’innovation*, Editura Economica, Paris

14. Costache C.E., Dumitrașcu D.D. (2022) *Sustenabilitatea, factor de succes pentru întreprinderile mici și mijlocii. Exemple de bune practici*, Ed. Pro Universitaria, pp. 17-19
15. Diyar, S., Akparova, A., Toktabayev, A., Tyutunnikova, M. (2014) *Green Economy – Innovation Based Development of Kazakhstan Procedia* - Științe sociale și comportamentale, pp. 695–699
16. Doerner, D. (2003) *Die Logik des Misslingens. Strategisches Denken in komplexen. Situationen*, Reinbek: Rowohlt, pp. 56-58
17. Drucker, P. (2014) *Innovation and Entrepreneurship*, Ed. Routledge, pp. 90-96
18. Heesup, H. (2021) *Sustainable consumer behaviour and the environment*, Ed. Routledge, pp. 22-23
19. Ikerd, J. (2011) *The Three Ecological Principles of Economic Stability*, CSRwire, February
20. Kozhevina, O. V. (2015) *Management of macroeconomic dynamics of the system based on the principles of non-equilibrium economy. Problems of theory and practice of management*, pp. 126-127
21. Matei, E. (2016) *Turism și dezvoltare durabilă*, Ed. Universitară, București, pp. 16-20
22. Mărginean, I. (2000) *Proiectarea cercetării sociologice*, Ed. Polirom, București, pp. 65-70
23. Nath B., Talay I. (1996) *Man, science, tehnology and sustainable development*, Brussels, VUB Press, pp. 42-43
24. Nordhaus, T., Shellenberger, M., Mifflin, H. (2007) *Break through: from the death of environmentalism to the politics of possibility*, In Green Economics Net
25. Passet, R. (1 ianuarie 1979) *L'Économie et le vivant*, Payot
26. Păvăluc C. (2022) *Turismul și ecoturismul: comportamentul, atitudinea și tendințele de călătorie ale turiștilor din generația Z – teză de doctorat*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, pp. 149-151
27. Pearce, D.W., Markandya, A., & Barbier, E. (1989) *Blueprint for a Green Economy*. London, Earthscan.
28. Popescu I., Bondrea A., Constantinescu M. (2005) *Dezvoltarea durabilă, o perspectivă românească*, Ed. Economică, București
29. Rihova, I., Buhalis, D., Gouthro, MB & Moital, M. (2018) *Practici de co-creare de la client la client în turism: lecții din logica dominantă a clienților*. Managementul turismului, pp. 362–375

30. Rogers, P., Jalal K.F., Boyd J.A (2007), *An Introduction to Sustainable Development*. Routledge
31. Roșca-Sadurschi L. (2017) *Inovația factor important în dezvoltarea antreprenoriatului – teză de doctorat*, ASEM, Chișinău
32. Schaper, M., (2016) *Making Ecopreneurs, Developing Sustainable Entrepreneurship*, Second Edition, Gower, pp. 20-30
33. Smith, S. (2017) *Practical Tourism Research*, Ed., Oxfordshire: CABI
34. Stăncioiu, A.F. (2004) *Strategii de marketing în turism*, Editura Economică, București
35. Stanciulescu, G., Emilian, R., Țigu, G., Nistoreanu, P., Diaconescu, C., & Grofu, M., (2001) *Managementul turismului durabil în țările riverane Mării Negre*, Ed. C.H. BECK, București
36. Stockholm Resilience Centre (2016) *Ilustrație-Azote*
37. Târțiu, V.E., Ștefănescu M., Petrache A.M., Gurău C.R. (2018) *Tranziția către o economie circulară. De la managementul deșeurilor la o economie verde în România*, IER, București, pp. 22-52
38. Todoru M. (1997), *Economic development*, Ed. Longman, Londra, pp. 14-16
39. Von Hauff, M., Kleine, A. (2009) *“Nachhaltige Entwicklung. Grundlagen und Umsetzung*, Oldenbourg Wissenschaftsverlag GmbH, Munchen

Articole științifice:

40. Aceleanu, M.I. (2015) *Green jobs in a green economy: support for a sustainable development*, Progress in Industrial Ecology, an International Journal, Vol. 9, No.4, pp. 341-355, Inderscience Publishers (IEL), <https://doi.org/10.1504/PIE.2015.076894>
41. Agrawal, A. (2003) *Sustainable governance of common-pool resources: Context, methods, and politics*, Annual Review of Anthropology, Vol.32, pp. 243–262
DOI:[10.1146/annurev.anthro.32.061002.093112](https://doi.org/10.1146/annurev.anthro.32.061002.093112)
42. Aleksejeva L. (2016) *Country's Competitiveness and Sustainability: Higher education impact*, Journal of Security and Sustainability Issues 5(3), pp. 355-363
<https://www.researchgate.net/publication/299545642>

43. Andersen, M. M. (2008) *Eco-innovation. Towards a Taxonomy and a Theory*. In DRUID Conference, Entrepreneurship and Innovation – Organizations, Institutions, Systems and Regions. Copenhagen, CBS, Denmark,
https://www.researchgate.net/publication/228666208_Eco-innovation-towards_a_taxonomy_and_a_theory
44. Arionesei, G., Hapenciuc, C.V., & Costea, M. (2016) *Confruntarea statistică a evoluției turismului în Regiunea Nord-Est în comparație cu celelalte regiuni ale României*. Amfiteatru Economic, 18, Special Issue No.10, pp. 798-814
45. Barbier, E.B. (2009) *Ecosystems as Natural Assets*, Foundations and Trends in Microeconomics, Vol. 4, No. 8, pp 611-681,
<http://dx.doi.org/10.1561/07000000031>
46. Bazavluk, N.G., Vitovščik T.S. (2024) *The Essence and Significance of Eco-Innovations in the Circular Economy*, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine, Vol. 6, Iss. 557, pp.159-165
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-159-165>
47. Belz, F. M., & Binder, J. K. (2017) *Sustainable Entrepreneurship: A Convergent Process Model*. Business Strategy and the Environment, Vol. 26, Iss. 1, pp. 1-17
<https://doi.org/10.1002/bse.1887>
48. Carrillo-Hermosilla, J., Kiefer, C.P., del Río, P. (2019) *Taxonomy and dimensions of eco-innovation from a resource-based perspective*, Chapter 5, Handbook of Sustainable Innovation, Edward Elgar Publishing, , pp. 78-100
https://ideas.repec.org/h/elg/eechap/17966_5.html
49. Chapuy, P. (2009) *Le sens du developpement durable pour l'entreprise. L'apport de la perspective strategique*, Cahier du LIPSOR, Serie Recherche, no. 9, Mars
50. Charter, M., Clark, T. (2007) *Sustainable Innovation: Key conclusions from sustainable innovation*, Conferences 2003-2006, Center for sustainable design. Farnham: The Center for sustainable design. University College for the Creative Arts, Farnham, Surrey, pp. 48-50,
https://research.uca.ac.uk/694/1/Sustainable_Innovation_report.pdf
51. Chașovschi, C.E., Hesselmann, G., Bordeianu, O.M. & Buhac, E. (2011) *Analysis of tourism motivation toward market segmentation and*

- strategic management of Bucovina Destination, Journal of tourism, No. 11, pp.70-75,
<http://www.revistadetourism.ro/rdt/article/view/72>
52. Chiaroni, D., Chiasa, V. & Frattini, F. (2010) *Unraveling the process from closed to open innovation: dovezi din industrii mature, intensive în active*. Managementul cercetării și dezvoltării, 40(3), pp. 222– 245
53. Chong, K.Y. and Balasingam, A.S. (2018) *Tourism sustainability: economic benefits and strategies for preservation and conservation of heritage sites in South East Asia*, Tourism Review, Vol. 74 No. 2, pp. 268-279, [doi:10.1108/TR-11-2017-0182](https://doi.org/10.1108/TR-11-2017-0182)
54. Clark, W. C., Harley, A. G. (2020) *Sustainability Science: Toward a Synthesis*, In Annual Review of Environment and Resources, Vol. 45, pp. 331–386
<https://doi.org/10.1146/annurev-environ012420-043621>
55. Cosma, S., Paun, D., Bota, M., Fleseriu, C. (2015) *Innovation – A Useful Tool in the Rural Tourism in Romania*, Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol. 148, pp. 507-515, Elsevier,
<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.07.073>
56. Diyar, S., Akparova, A., Toktabayev, A. și Tyutunnikova, M. (2014) *Dezvoltarea Kazahstanului bazată pe economie verde-inovare*, Procedia-Științe sociale și comportamentale, 140, pp. 695-699
57. Dragulanescu I.V., Dragulanescu N. (2013) *Romanian Statistical Review*, nr.10, pp.49-52
58. Eddelani, O., El Amrani El Idrissi, N., Monni, S. (2019) *Territorialized forms of production in Morocco: provisional assessment for an own model in gestation*, Insights into Regional Development 1(1), pp. 6-18, [http://doi.org/10.9770/IRD.2019.1.1\(1\)](http://doi.org/10.9770/IRD.2019.1.1(1))
59. Elkington, J. (1994) *Towards the sustainable corporation: Win-win-win business strategies for sustainable development*. California Management Review, 36(2), pp. 90–100
60. Evans, S., Vladimirova, D., Holgado, M., Van Fossen, K., Yang, M., Silva, E.A. and Barlow, C.Y. (2017) *Business Model Innovation for Sustainability: Towards a Unified Perspective for Creation of Sustainable Business Models*. Business Strategy and the Environment, 26(5), pp.5 97–608
61. Fogoroș, T.E., Maier, D., Iordache, A., Bițan, G., E. (2020) *A study on factors influencing sustainable entrepreneurship in European Union*

- countries*. In: R. Pamfilie, V. Dinu, L. Tachiciu, D. Plesea and C. Vasiliu, eds., BASIQ International Conference: New Trends in Sustainable Business and Consumption, Bucharest: Ed. ASE, pp. 950-958
62. Galvani, A., Lew, A.A. and Pérez, M.S. (2020) *COVID-19 is expanding global consciousness and the sustainability of travel and tourism*, *Tourism Geographies*, Vol. 22 No. 3, pp. 567-576, [doi: 10.1080/14616688.2020.1760924](https://doi.org/10.1080/14616688.2020.1760924)
63. Garay, L., Font, X., & Corrons, A. (2019) *Sustainability-Oriented Innovation in Tourism: An Analysis Based on the Decomposed Theory of Planned Behavior*. *Journal of Travel Research*, 58(4), pp. 622-636, <https://doi.org/10.1177/0047287518771215>
64. Gazzola, P., Del Campo, A. G., Onyango, V. (2019) *Going green vs going smart for sustainable development: Quo vadis?*, In *Journal of Cleaner Production*, volume 214, pp. 881–892, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.234>
65. Goni, F.A., Gholamzadeh Chofreh, A., Estaki Orakani, Z. et al. Sustainable business model: A review and framework development. In *Clean Techn Environ Policy*. 2021, 23, pp. 889-897, <https://doi.org/10.1007/s10098-020-01886-z>
66. Goncharenko, N., Shapoval, V. (2021) *Eco-innovation financing as an element of a „green,, economy formation in the globalization conditions of sustainable development*, Publishing House Baltija , Vol.2, Iss. 2, pp.15-23
<https://doi.org/10.30525/2661-5169/2021-2-3>
67. Grosseck, G. (2004). *Email for Marketing Research*. *Revista Informatica Economica*, Nr. 3(31), pp. 47-49
68. Hanley, L., M., Ham, C., Solana Gázquez, D., J. (2020) *Growing green: Fostering a green entrepreneurial ecosystem for youth*, International Labour Organization ILO, Geneva
https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/documents/publication/
69. Hapenciuc C.V., Pînzaru F., Vătămănescu E.M., Stanciu P. (2015) *Converging Sustainable Entrepreneurship and the Contemporary Marketing Practices. An Insight into Romanian Start-Ups*, *Amfiteatrul Economic Journal*, Vol. 17, Issue 40
70. Hennink, M.M.; Kaiser, B.N.; Marconi, V.C. (2017) *Code saturation versus meaningsaturation: How many interviews are enough?* *Qual. Health Res.*, 27, pp. 591–608

71. Hockerts, K., & Wüstenhagen, R. (2010) *Greening Goliaths versus emerging Davids*
Theorizing about the role of incumbents and new entrants in sustainable entrepreneurship. Journal of Business Venturing, Vol. 25, Iss. 5, pp. 481-492
<http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusvent.2009.07.005>
72. Ignat'eva, I.A., (2023) *The Concept of „Green Economy” in Strategic Planning Documents*, Sel'skoe chozjajstvo, Iss. 1, pp. 1-13,
<https://doi.org/10.7256/2453-8809.2023.1.39657>
73. Jänicke, M. (2012) *Green growth: from a growing eco-industry to economic sustainability*. In Energy Policy, 48, pp. 13–21
<https://doi.org/10.1016/j.enpol.2012.04.045>
74. Jones, A., Ström, P. (2024) *Introduction: conceptualising research into the green economy*, Research Handbook on the Green Economy, Chapter 1, Edward Elgar Publishing, pp.1-11, <https://doi.org/10.4337/9781789904833>
75. Karanatsiou, D., Misirlis, N., Vlachopoulou, M. (2017) *Revizuirea literaturii de bibliometrie și altmetrics: Indicatori de performanță și analiză comparativă*, Măsurarea performanței și metrica, vol.18, nr.1, pp. 16-27, [doi: 10.1108/PMM-08-2016-0036](https://doi.org/10.1108/PMM-08-2016-0036)
76. Kasztelan, A. (2017) *Green Growth, Green Economy and Sustainable Development: Terminological and Relational Discourse*, Prague Economic Papers, 26(4), pp. 487–499
77. Kao, J. (2007) *Innovation Nation: How America is losing its innovation edge, why it matters, and what we can do to get it back*, New York NY10020, pp. 297 <https://www.amazon.com/Innovation-Nation-America-Losing-Matters/dp/1416532684>
78. Kirchherr, J., Reike, D., Hekkert, M. (2017) *Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions*, Resources, Conservation and Recycling, Vol. 127, pp. 221-232,
<https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005>
79. Lin, B., Zhu, J. (2019) *Fiscal spending and green economic growth: Evidence from China*, Energy Economics, 2019, vol. 83, pp. 264-271
<https://doi.org/10.1016/j.eneco.2019.07.010>
80. Loiseau, E., Saikku, L., Antikainen, R., Droste, N., Hansjürgens, B., Pitkänen, K., Leskinen, P., Kuikman, P., Thomsen, M. (2016) *Green*

- economy and related concepts: An overview*, Journal of Cleaner Production, Vol. 139, pp. 361-371
<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.08.024>.
- 81.** Maryville University (2019) *The Importance of Environmental Awareness When Running a Business*
<https://online.maryville.edu/blog/importance-of-environmental-awareness-when-running-a-business/>
- 82.** Mendelow, A.L. (1991) *Environmental Scanning: The Impact of the Stakeholder Concept*, Proceedings From the Second International Conference on Information Systems, pp. 407-418. Cambridge, MA
- 83.** Min W. (2011) *An Analysis on Environmental Awareness and Behavior in Chinese Hospitality Industry. A Case of Xiamen City*, Energy Procedia 5, pp. 1126–1137
<https://doi.org/10.1016/j.egypro.2011.03.198>
- 84.** Moed, H.F. (2005) *Citation Analysis in Research Evaluation*, Vol. 9, Springer, pp. 229-235, [doi: 10.1007/1-4020-3714-7](https://doi.org/10.1007/1-4020-3714-7)
- 85.** Nastase C., Scutariu A.L., Chaşovschi C (2011) *Educating and informing tourism consumers in the context of sustainable development*, Journal of tourism, No.12, pp. 53-58,
<http://revistadetourism.ro/rdt/article/view/60/31>
- 86.** Nastase, C., Chasovschi, C., State, M., Scutariu, A.L. (2019) *Municipal waste management in Romania in the context of the EU a stakeholders' perspective*, Technological and Economic Development of Economy, Vol. 25 (5), pp. 850-876
<https://doi.org/10.3846/tede.2019.10295>
- 87.** Nastase, C., Chaşovschi, C., Lucaci, A., Orhean Vrânceanu, M., (2025) *Mapping the green path: A comprehensive bibliometric analysis of green tourism research trends*, TIBE, Transformations in Business & Economics, Vol. 24, No.2 (65), Vilnius University, 2025, pp.174-194
<https://www.transformations.knf.vu.lt/65/article/mapp>
- 88.** Neamţu, D.M., Hapenciuc, C.V. (2021) *Statistical Coordinates of Young Entrepreneurs in the Romanian Business Environment in the North-East Region*, Proceedings of the 15th International Management Conference „Managing People and Organizations in a Global Crisis”, pp. 57-70, DOI: [10.24818/IMC/2021/01.06](https://doi.org/10.24818/IMC/2021/01.06)

89. Nistoreanu, P. (2007) *The Indestructible Relationship Between Tourism and Sustainable Development*, Journal of tourism, No. 4, pp. 59-63
<http://www.revistadeturism.ro/rdt/article/view/246/154>
90. Ohotina, A. (2016) *Prirodnye resursy kak faktor investicionnogo potenciala: prigranichnye regiony Latvii, Litvy i Belarusi*, Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Științe Sociale pentru Dezvoltare Regională 2015, Partea I, Daugavpils, Universitatea Daugavpils, pp. 111-120
91. Ohotina, A., Ignatjeva, S., Lavrinenko, O., Lonska J. (2018) *Socioeconomic security as a factor of the investment climate in the region*, Journal of Security and Sustainability Issues 7(3), pp. 427-438, <https://journals.lka.lt/journal/jssi/article/1101/info>
92. Orhean-Vrânceanu, M., Nastase, C.E., Lucaci, A., Trufin, E. (2024) *Identifying impediments to preserving old houses and creating sustainable businesses in the Bukovina region*, Journal of tourism, Issue 36, <http://www.revistadeturism.ro/rdt/article/view/669/374>
93. Orhean-Vrânceanu, M., Nastase, C.E., Trufin, E., Muscal, D. (2024) *Education for sustainability – the key factor in the development of green entrepreneurship*, The Journal Contemporary Economy Journal, Vol. 9, Nr.1/2024, <http://www.revec.ro/article-2024-id-109-vol..9.nr..1.html>
94. Ottenbacher, M.; Gnoth, J. (2005) *How to Develop Successful Hospitality Innovation*, Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly, Sage Journals, Vol. 46, No. 2, pp. 205-222, <https://doi.org/10.1177/00108804042710>
95. Pârgaru I.; Mazilu, M.; Stăncioiu, A.F. (2009) *Tourism – „Energy Source” for the Sustainable Development*, Metalurgia International, Vol. XIV, No. 8, Special Issue , Ed. FMR, pp.64-68
96. Peter, J., Hillier, D. and Comfort, D. (2017) *The sustainable development goals and the tourism and hospitality industry*, Athens Journal of Tourism, Vol. 4, No. 1, pp. 7-18 [doi: 10.30958/ajt.4.1.1](https://doi.org/10.30958/ajt.4.1.1)
97. Pulido-Fernández, J.I., Cardenas-Garcia, P.J. & Espinosa-Pulido, J.A. (2019) *Does environmental sustainability contribute to tourism growth? An analysis at the country level*, Journal of Cleaner Production, Vol. 213, pp. 309-319, [doi: 10.1016/j.jclepro.2018.12.151](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.12.151)

98. Rosário, A.T., Raimundo, R.J. & Cruz, S.P. (2022) *Sustainable Entrepreneurship: A Literature Review*, Sustainability, Vol. 14(9), article 5556, <https://doi.org/10.3390/su14095556>
99. Rosha, A., Lace, N. (2015) *Sustainable development and behavioural patterns: To innovations through coaching*, Journal of Security and Sustainability Issues, Vol. 5, No. 2, pp. 171-180, DOI:[10.9770/jssi.2015.5.2\(4\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2015.5.2(4))
100. Roșca-Sadurschi, L., Ceclu, L. (2022) *Eco-innovation - promoter of the circular economy in the development of sustainable business*, Strategii și politici de management în economia contemporană, ediția 7, pp. 206-212
<https://doi.org/10.53486/icspm2022.33>
101. Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., Woelm, F. (2020) *The Sustainable Development Goals and COVID-19*, Sustainable Development Report 2020. Cambridge: Cambridge University Press, <https://dashboards.sdgindex.org/rankings>
102. Sachs, J.D., Lafortune, G., Fuller, G., Drumm, E. (2023) *Implementing the SDG Stimulus*, Sustainable Development Report 2023, Dublin: Dublin University Press DOI:[10.25546/102924](https://doi.org/10.25546/102924)
103. Shepherd, D.A., & Patzelt, H. (2011) *The new field of sustainable entrepreneurship: Studying entrepreneurial action linking what is to be sustained with what is to be developed*. Entrepreneurship Theory and Practice, 35(1), pp. 137-163
<http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-6520.2010.00426.x>
104. Ślęzak M. (2020) *Eco-innovations and Their Role in Contemporary Business*, Journal of Corporate Responsibility and Leadership, Vol. 7, Iss. 1, pp. 55-69
<http://dx.doi.org/10.12775/JCRL.2020.004>
105. Smaliukiene, R., & Monni, S. (2019) *A Step by step approach to social marketing in energy transition*, Insights in Regional Development, Vol. 1(1), pp. 19-32, DOI:[10.9770/IRD.2019.1.1\(2\)](https://doi.org/10.9770/IRD.2019.1.1(2))
106. Soeroso, A., Susilo, Y.S. (2014) *Traditional Indonesian Gastronomy as a Cultural Tourism Attraction*, Journal of Applied Economics in Developing Countries, Vol. 1, No. 1, pp. 45-59
107. Stjepanović, S., Tomić, D. și Škare, M. (2017) *A new approach to measuring green GDP: a cross-country analysis*, The International

- Journal Entrepreneurship and Sustainability Issues, Vol. 4, No. 4, pp. 574-590, DOI:[10.9770/jesi.2017.4.4\(13\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2017.4.4(13))
- 108.** Tippa, C., Amodekar, K. (2024) *Working towards a Green Economy – Meaning, Measures, Policies & Implementation*, International Journal of scientific research and management, Vol. 12, Iss. 8, pp. 7071-7180, <https://doi.org/10.18535/ijstrm/v12i08.em18>
- 109.** Tvaronavičienė, M., Mačiulis, A., Lankauskienė, T., & Raudeliūnienė, J (2015) *Energy security and sustainable competitiveness of industry development*, Economic Research, Vol. 28, pp. 502-515, <https://doi.org/10.1080/1331677X.2015.1082435>
- 110.** Țigu G. (2012) *New challenges for tourism destination management in Romania*, Strategies for Tourism Industry: Micro and Macro Perspectives, pp. 167-183, DOI:[10.5772/38798](https://doi.org/10.5772/38798)
- 111.** Țigu, G., Cristache, S.E., Mahika, E.C., Totan, L. (2014) *Analysis of the cultural tourism trends and perspectives in Romania*, ESSACHESS – Journal for Communication Studies, Vol. 7 (1), pp. 191-208 <https://www.essachess.com/index.php/jcs/article/view/242>
- 112.** Țurcan N., Cujba R. (2019) *Măsurarea vizibilității producției științifice a Universității de Stat din Moldova: Analiză bibliometrică și altmetrică*, Studia Universitatis Moldaviae, Nr. 3 (123), pp. 3-22, <https://www.academia.edu/76510207>
- 113.** Viziteu, L., Lucaci, A., Orhean-Vrânceanu, M. (2024) *The Contribution of Sustainable Business to Achieving Sustainable Development Goals – A bibliometric Analysis*, Proceedings of the 18th International Conference on Business Excellence – ICBE, <https://intapi.sciendo.com/pdf/10.2478/picbe-2024-0220>
- 114.** Weingart, P., Moed H.F. (2005) *Impact of Bibliometrics Upon the Science System: Inadvertent Consequences?* Scientometria, Vol.62, Nr.1, pp.117–131, DOI:[10.1007/s11192-005-0007-7](https://doi.org/10.1007/s11192-005-0007-7)
- 115.** Yi, X., Fu, X., Yu, L., & Jiang, L. (2018) *Authenticity and loyalty at heritage sites: The moderation effect of postmodern authenticity*. Tourism Management, Vol. 67, pp. 411–424 [doi:10.1016/j.tourman.2018.01.013](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.01.013)
- 116.** Zuñiga-Collazos, A., Osorio-Tinoco, F. (2023) *Proposal for an Eco-Innovation Concept for Small-and Medium Sized Enterprises SMEs*, Sustainability, Vol. 15, Iss. 13, pp. 10292-10292, <https://doi.org/10.3390/su151310292>

Documente oficiale:

117. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

118. Cambridge Econometrics and Verco 2012 *Jobs, Growth and Warmer Homes. Evaluating the Economic Stimulus of Investing in Energy Efficiency Measures in Fuel Poor Homes*

http://eng.janrosenow.com/uploads/4/7/1/2/4712328/fiscal_impacts_of_energy_efficiency_programmes.pdf

119. Green Economy Roadmap a guide for business policy makers and society 2012

https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2012/08/Green-EconomyRoadmap-a-guide-for-business_policy-makers-and-society.pdf

120. Raportul Național Voluntar 2023 – Implementarea celor 17 ODD-uri

121. Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030, Paideia

122. Strategia Națională a României pentru dezvoltarea turismului 2023-2035

123. Legea privind protecția mediului (Legea nr. 265/2006)

124. Lisbon Strategy

https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/empl/dv/lisbonstrategybn_lisbonstrategybn_en.pdf

125. The European Green Deal, ESDN Report, 2020

126. UNEP 2010. Green Economy: Driving a Green Economy through Public Finance and Fiscal Policy Reform, Document de lucru v. 1.0.

127. UNEP 2011. Către o economie verde: căi către dezvoltarea durabilă și eradicarea sărăciei

128. Comisia Europeană 2021, Atitudinile europenilor față de turism

<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2283>

129. Comunicare către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic si Social European si Comitetul Regiunilor, întocmit în anul 2016 de către Comisia Europeană,

<https://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&from=RO>,

130. Comisia Europeană,

https://ec.europa.eu/commission/sites/betapolitical/files/rp_sustainable_europe_ro_v2_web.pdf, pp. 16-26

131. Europe Sustainable Development Report 2023-2024
132. EU Eco-Innovation Index 2024, European Commission
133. Meet the world's largest movement for green and fair economies
<https://www.greeneconomycoalition.org/>
134. Nachhaltige Entwicklung als Handlungsauftrag, mai, 2012
135. OCDE 2021, Fără zero net fără IMM-uri. Explorarea problemelor cheie pentru IMM-uri și antreprenoriatul verde
https://www.oecd-ilibrary.org/energy/no-net-zero-without-smes_bab63915-en
136. OECD 2011, Entrepreneurship at a Glance, OECD Publishing, pp.28-32
137. Pactul Verde European
<https://www.consiliul.europa.eu/ro/policies/green-deal/>
138. Planul Național de Reformă 2023
139. Planul Național de Acțiune pentru Mediu
140. Procesul de implementare a eco-inovație. In Manual Eco-i. Programul Națiunilor Unite pentru Mediu
<http://unep.ecoinnovation.org/wpcontent/uploads/2017/07/UNEP-Eco-innovation-Manual-RO.pdf>
141. Romania, 2018
http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/10/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Romaniei-2030_002.pdf, pp. 59-64
142. UNEP Green Economy Report <https://www.unep.org/explore-topics/green-economy>
143. UNEP & UNWTO. (2005). *Making tourism more sustainable: A guide for policy makers*. United Nations Environment Programme and World Tourism Organization
<https://www.unep.org/resources/report/making-tourism-more-sustainable-guide-policy-makers>
144. UNWTO 2017, *2017 International year of sustainable tourism for development*
<https://www.unwto.org/tourism4development2017>

Resurse web:

- *** <https://revistacariere.ro/antreprenor/de-ce-este-atat-de-importanta-inovatia/>
- *** <https://mfe.gov.ro/pnrr/>
- *** https://green-business.ec.europa.eu/eco-innovation_en
- *** https://environment.ec.europa.eu/green-economy_en
- *** <https://innovatingsociety.com/inovatia-in-pasi-simpli/>
- *** <http://www.greentourism.eu/>
- *** https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00N3C5.pdf
- *** [rp_sustainable_europe_ro_v2_web.pdf](#)
- *** <https://medium.com/efden/ce-este-un-produs-sustenabil-ba70d89a57ea>

